

Över två miljoner människor i Sverige är födda i ett annat land – en femtedel av befolkningen. Många av dem är i dag outhärliga för att hålla igång vår välfärd, få bussar och tåg att rulla och den digitala infrastrukturen att fungera. Men vilka värderingar, erfarenheter och föreställningar bär de med sig, och vad händer med dessa när de bygger ett nytt liv i Sverige?

Mellan två världar bygger på möten med 7 354 personer, främst människor födda utanför Sverige. Genom enkäter, återintervjuer och personliga djupintervjuer undersöker boken deras drömmar, ideal och livsval. Resultaten bygger på World Values Surveys internationellt prövade frågor, vilket gör det möjligt att jämföra människor från olika länder och följa hur värderingar förändras över tid.

Hur skiljer sig migranternas syn på familj, religion, jämställdhet, arbete, sexualitet och samhälle från värderingarna hos dem som är födda och uppvuxna i Sverige? Vilka uppfattningar förändras snabbt, och vilka lever kvar under lång tid?

Boken visar att migration inte är en enkel rörelse från tradition till modernitet. Människor kan ta till sig utbildning, jämställdhet och individuell frihet, men samtidigt behålla starka religiösa eller familjeorienterade värderingar. Förändringen är selektiv och olika delar av värderingssystemet utvecklas i olika takt.

Många beskriver Sverige som tryggt, demokratiskt och möjlighetsorienterat. Samtidigt kan stark uppskattning av landet förenas med låg tillit till okända människor, ensamhet och en känsla av att inte vara fullt insläppt i samhällets gemenskaper.

Mellan två världar visar hur kollektiva och individuella värderingar möts, bryts mot varandra och omformas när människor försöker förena tidigare erfarenheter med livet i Sverige.

Bi Puranen är forskare och generalsekreterare för World Values Survey. Hon har under lång tid studerat värderingar, migration och samhällsförändring.

MELLAN TVÅ VÄRLDAR

Bi Puranen

MELLAN TVÅ VÄRLDAR

Hur migranternas värderingar
förändras i mötet med Sverige

Bi Puranen

Samhällets etik eller individens värderingar?

*Vad sker när
människor
lämnar ett
kulturellt
sammanslag
för ett nytt?*

mWVS inleddes 2018 då utomeuropeiska migranter i
54 kommuner intervjuades.
n= 6 516

AME-träning, pilotkommuner i nordöstra Skåne

Oktober 2025 - undersökningen mWVS II drar igång

2018 ville Halima i Töcksfors ha minst tio barn...

– 2026 är hon nöjd med de fem hon har

Olika områden – olika möjligheter

43-åriga Rana kom som 12-åring till Sverige från Egypten. Arbetar med ungdomar på glid inom Socialtjänsten.

"Rinkeby har gett mina barn trygghet och gemenskap {...} men samtidigt ser jag hur segregationen gör att de växer upp i en bubbla och inte får samma möjligheter som barn i blandade områden. Därför har min yngsta dotter börjat i Bromstensskolan i villaområdet 3 km bort för att hon ska få höra ren svenska, få svenska vänner och en stabil skolgång där lärarna inte byts ut hela tiden."

Jannat 21 år från Bangladesh är IT-ingenjör med stora ambitioner

- hon jobbar som städare på tre arbetsplatser alla dagar i veckan

“Jag vill studera vidare och ta en doktorsexamen inom IT. Om tio år tror jag att jag har gjort klart min PhD. Men nu satsar vi allt på att vi ska ha tillräckligt med pengar så att min man kan studera på KTH”.

Studien består av fem insamlingsformer

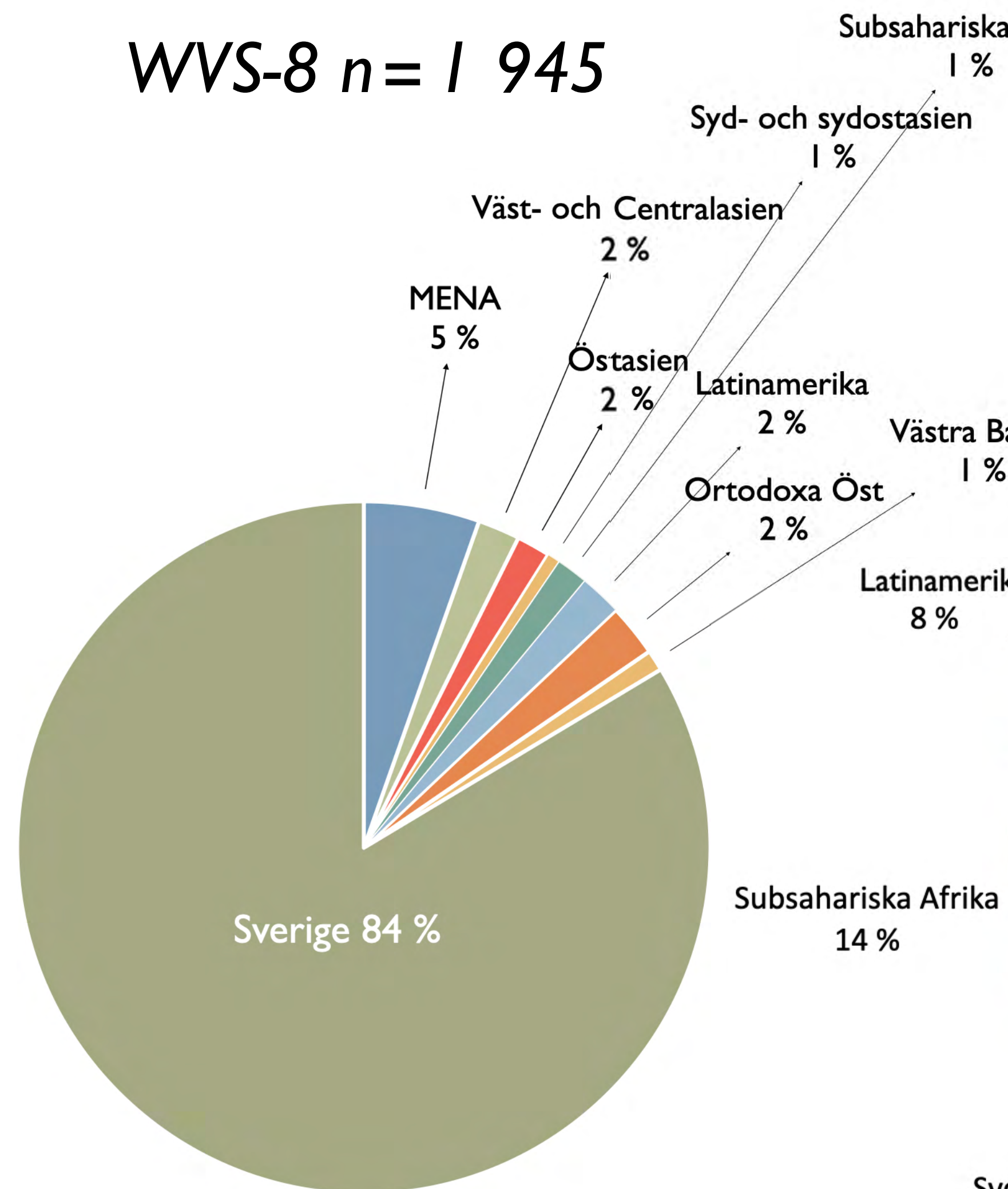
Födelsebakgrund	Antal deltagare
Svenskfödda	1 634
Utrikes födda	5 720
Totalt	7354

Insamlingsform	Bakgrund	Antal
WVS-8	Referensbefolkning	1 634
WVS-8	Migranter i WVS-8	311
mWVS	Representativt migranturval	4 417
F2F/SFI	Nyanlända	992

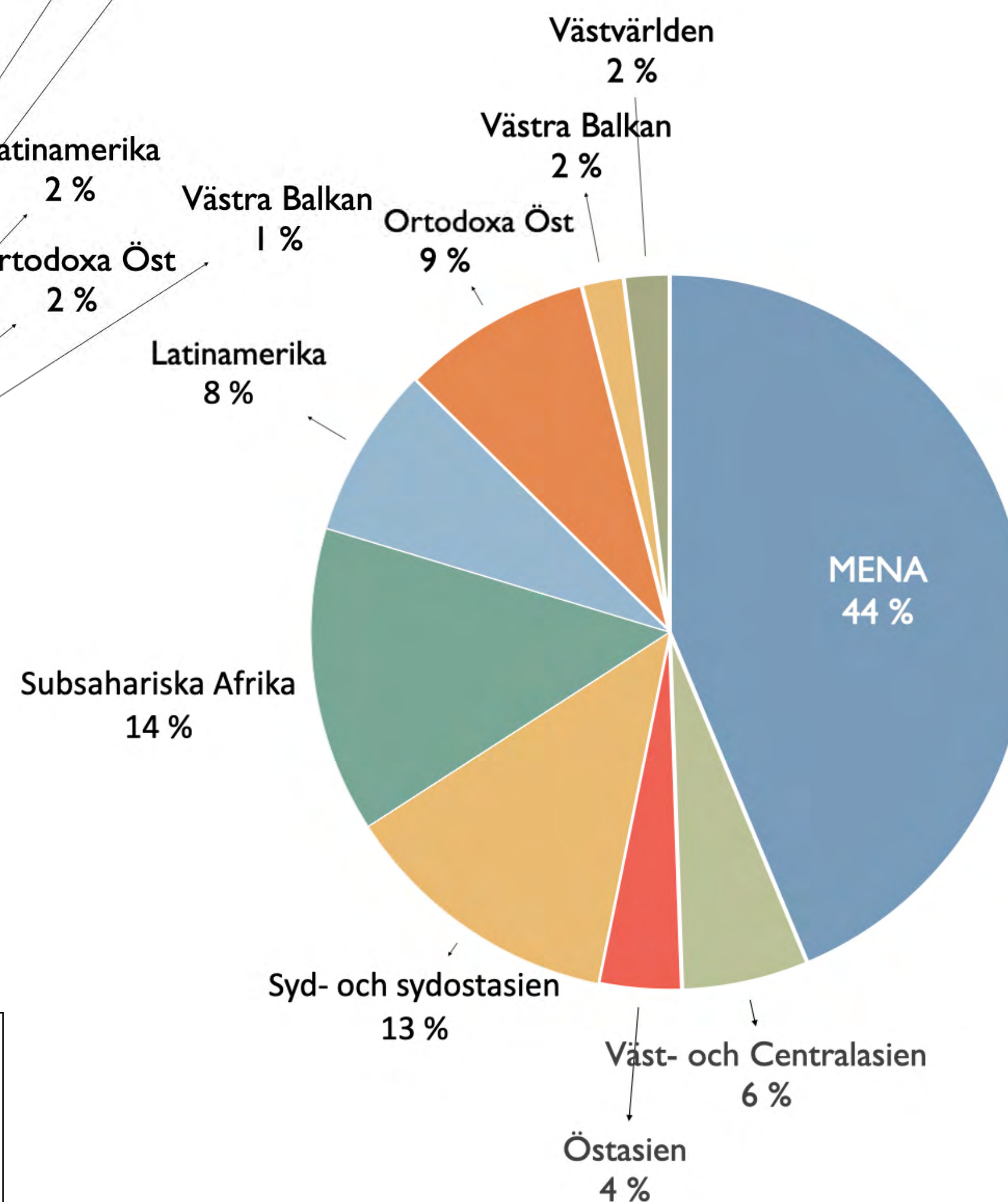
1. **World Values Survey, WVS-8.** Den svenska undersökningen omfattar 1 945 respondenter, varav 84 procent är födda i Sverige och 16 procent utomlands.
2. **Migrant World Values Survey, mWVS.** Ett representativt urval av 4 417 personer med utomvästlig bakgrund bosatta i Sverige.
3. **Intervjuer inom SFI.** 992 SFI-elever intervjuades på plats för att även nå nyanlända och grupper som ofta är underrepresenterade i enkätstudier.
4. **Djupintervjuer.** 546 deltagare i mWVS tackade ja till längre personliga intervjuer.
5. **Longitudinella återintervjuer.** Deltagare från mWVS 2018–2019 följdes upp 2022 och 2025/26 för att studera förändringar i integration, familjeliv och erfarenheter över tid.

Totalt 7 354 personer ingår studien

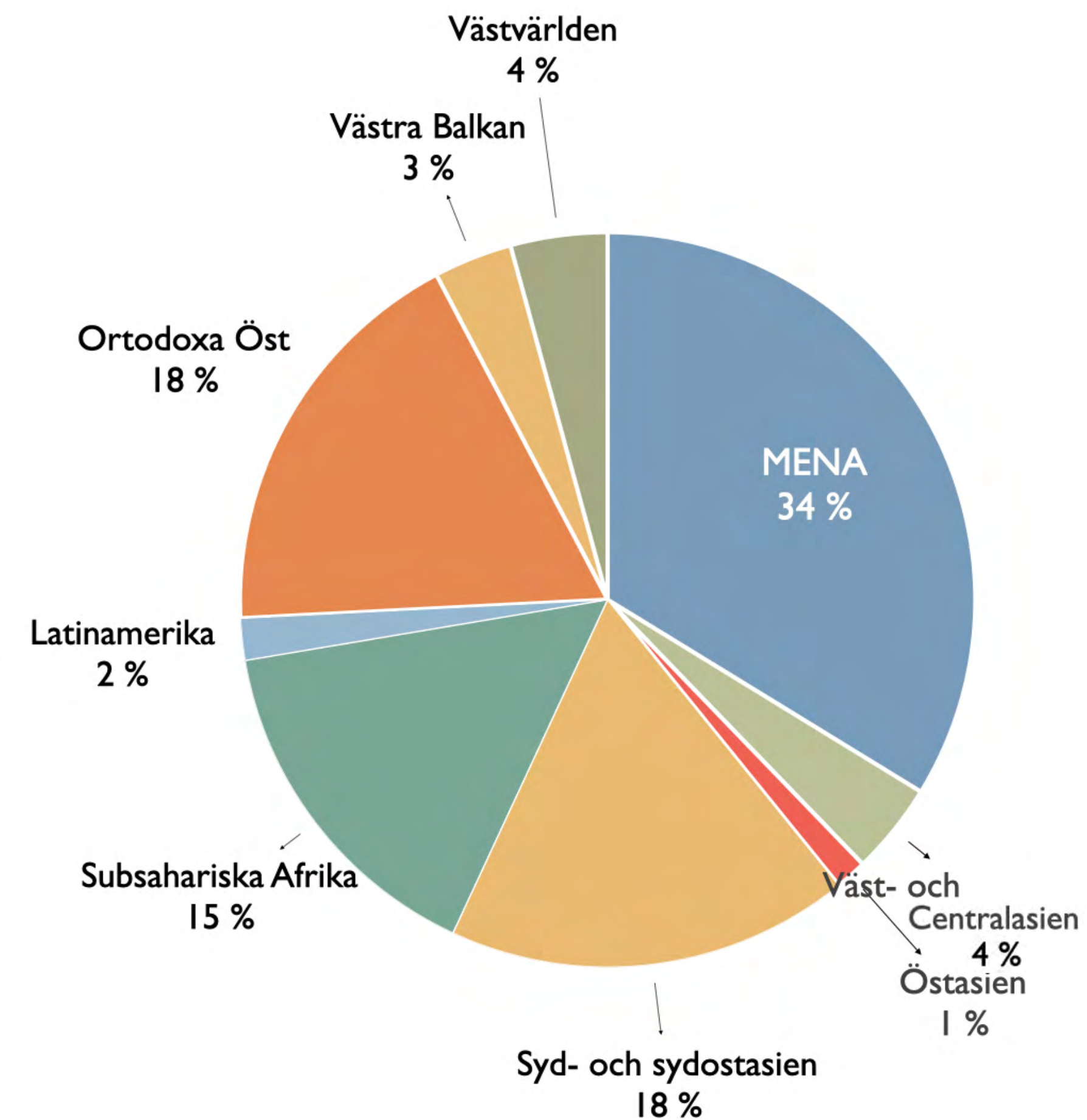
WVS-8 n= 1 945

mWVS n= 4 417

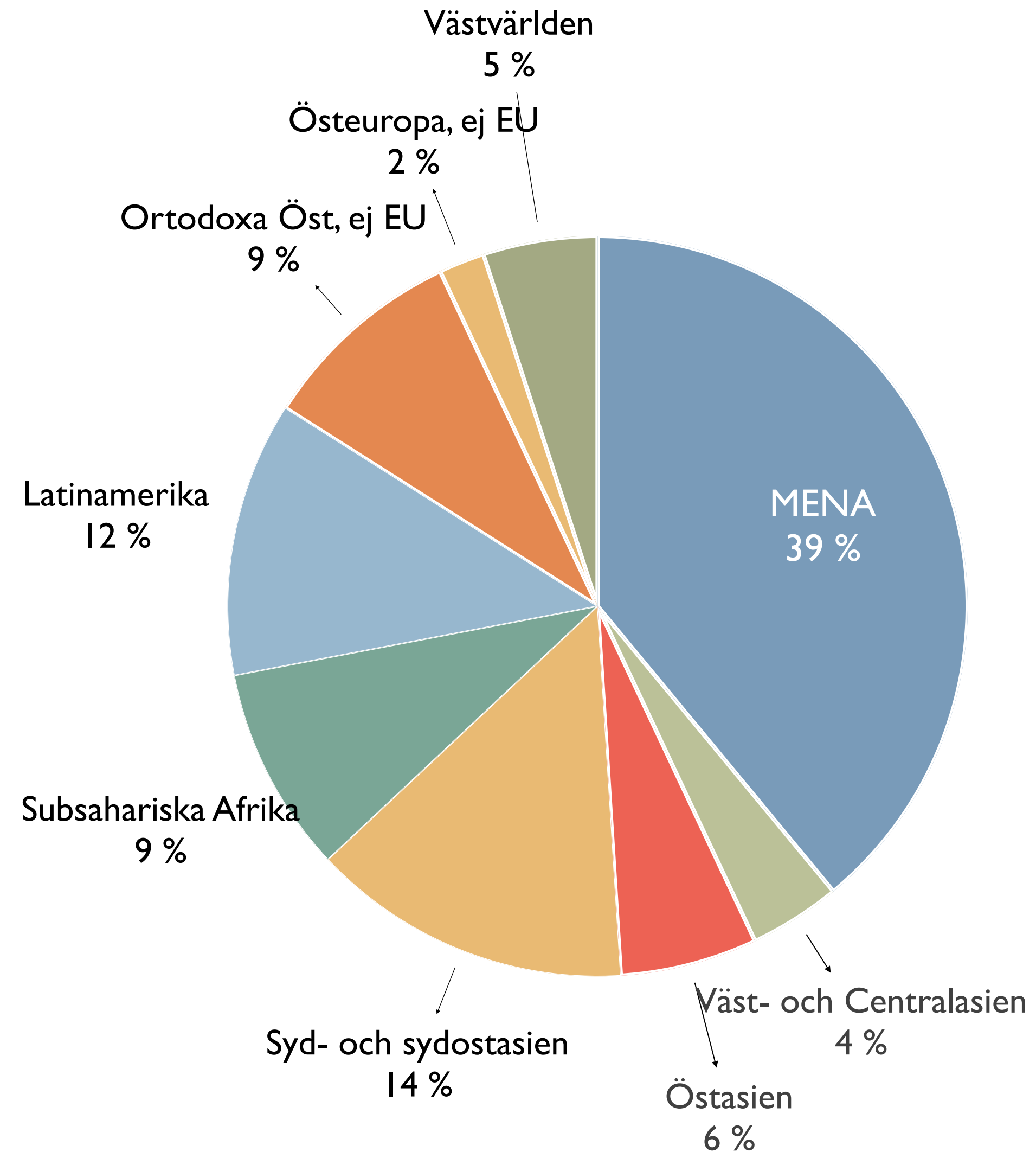
SFI, Face to face= 992

*5 720 migranter ingår samt
1 634 födda Sverige*

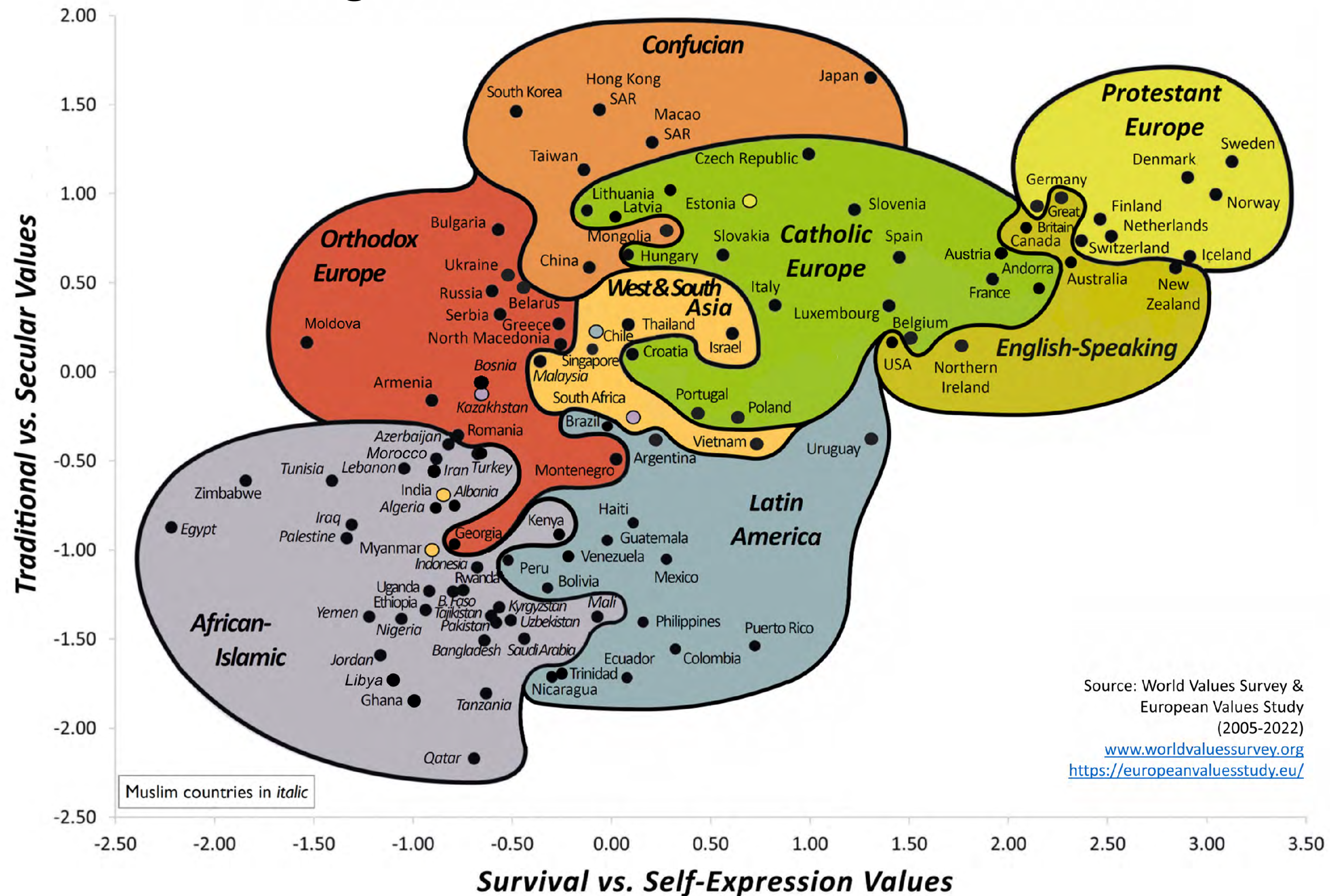
Mellan två världar

Djupintervjuaccepterande migranter n= 546

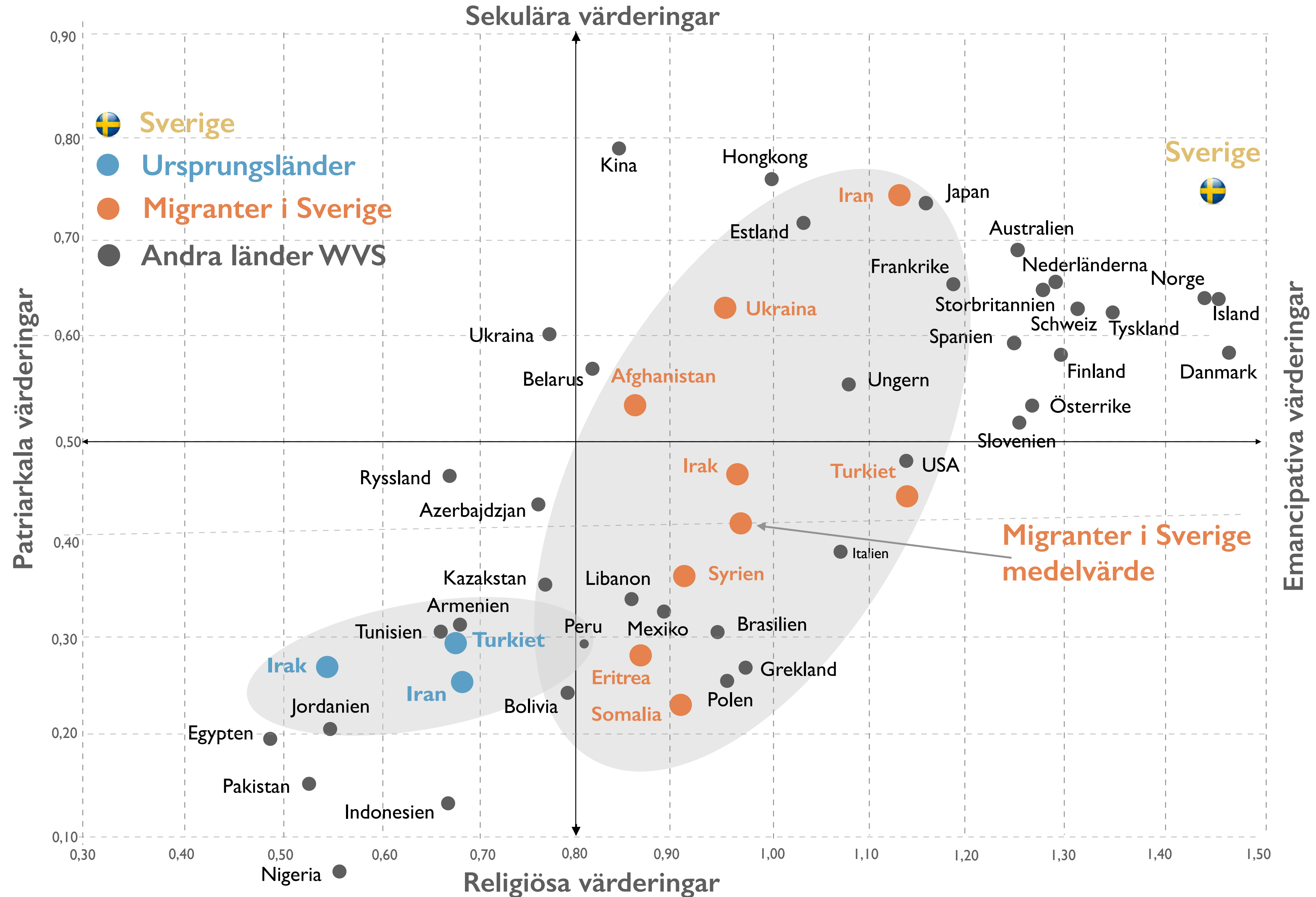

127 djupintervjuer har genomförts hittills

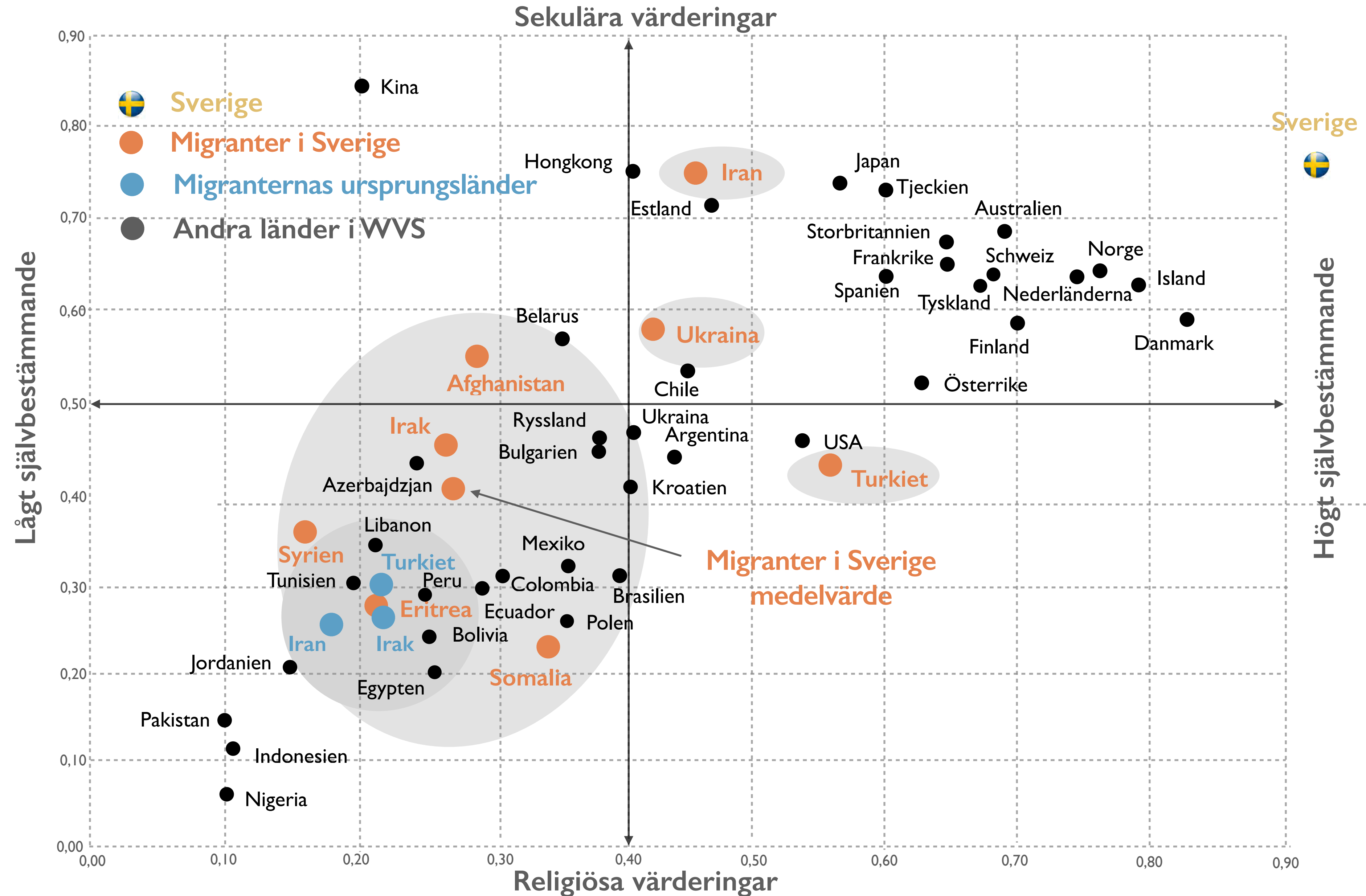
Inglehart & Welzels kulturkarta 2023

Kulturkarta – emancipativa värden och religion

Kulturfakta – självbestämmande (*choice*) och religion

Värderingsmedvetenhet – ett kunskapsområde

Indikatorer för subjektiv integration

1. Icke-förhandlingsbara värden

Lagstiftade rättigheter/skyldigheter:

Demokrati, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet, förbud mot hets mot folkgrupp, förbud mot barnaga och barnäktenskap, förbud mot hedersrelaterat våld, Genèvekonventionen (rätten till asyl), HBTQI-rättigheter, allemansrätt

2. Samhälleliga värden – samhällskontraktet

Gemensamt söka balanspunkter:

Institutioner, religion, arbetsliv, skola, språk, hälsa, miljö & hållbarhet m.m

3. Föränderliga värden

Olikheterna berikar:

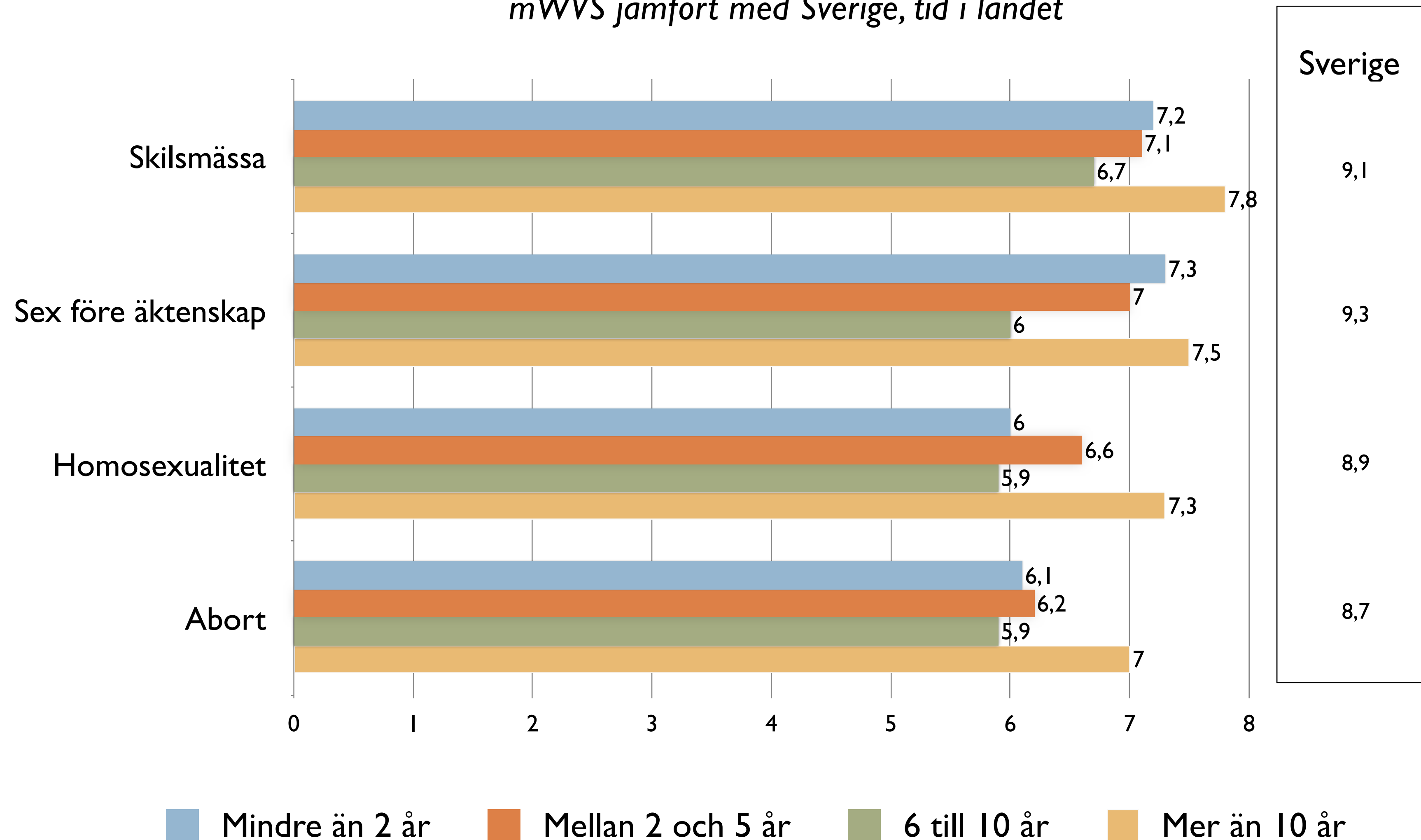
- *IT, kommunikation, teknik, musik, konst, litteratur, idrott m.m,*
- *Försörjningskvoten, fler i arbete en förutsättning för välfärden*

Intolerant tolerans – varning för den svenska omedvetna fundamentalismen!

Tid i landet: Är följande företeelser acceptabla?

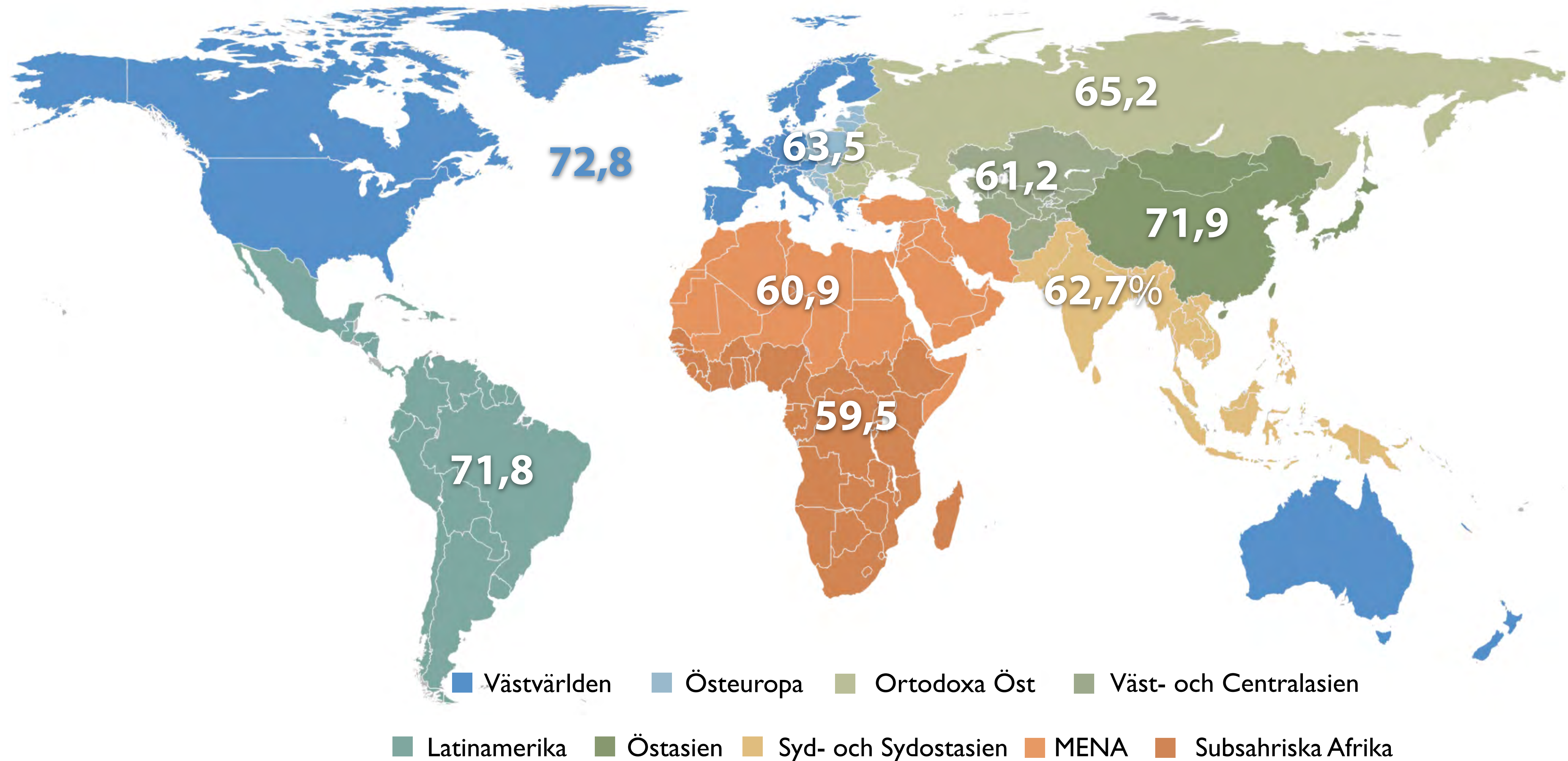
Medelvärde på skala 1-10. 1=aldrig acceptabelt, 10=alltid acceptabelt

mWVS jämfört med Sverige, tid i landet

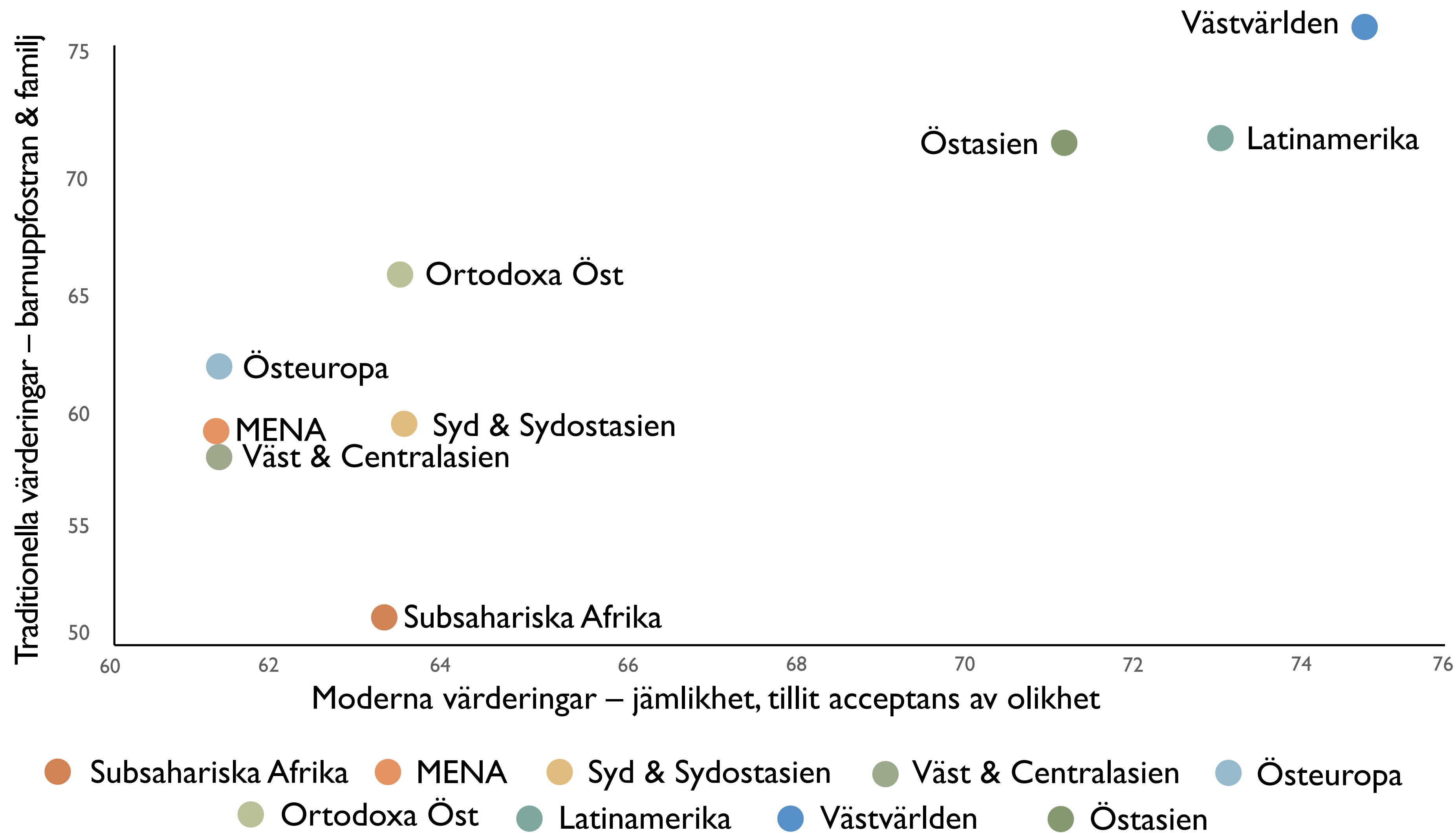

Intervjuade migranter i Sverige – IC-index efter kulturzon

Index (0 – 100) baserad på personlig frihet, tolerans och jämlikhet.
n= 7 230 oktober – december 2025

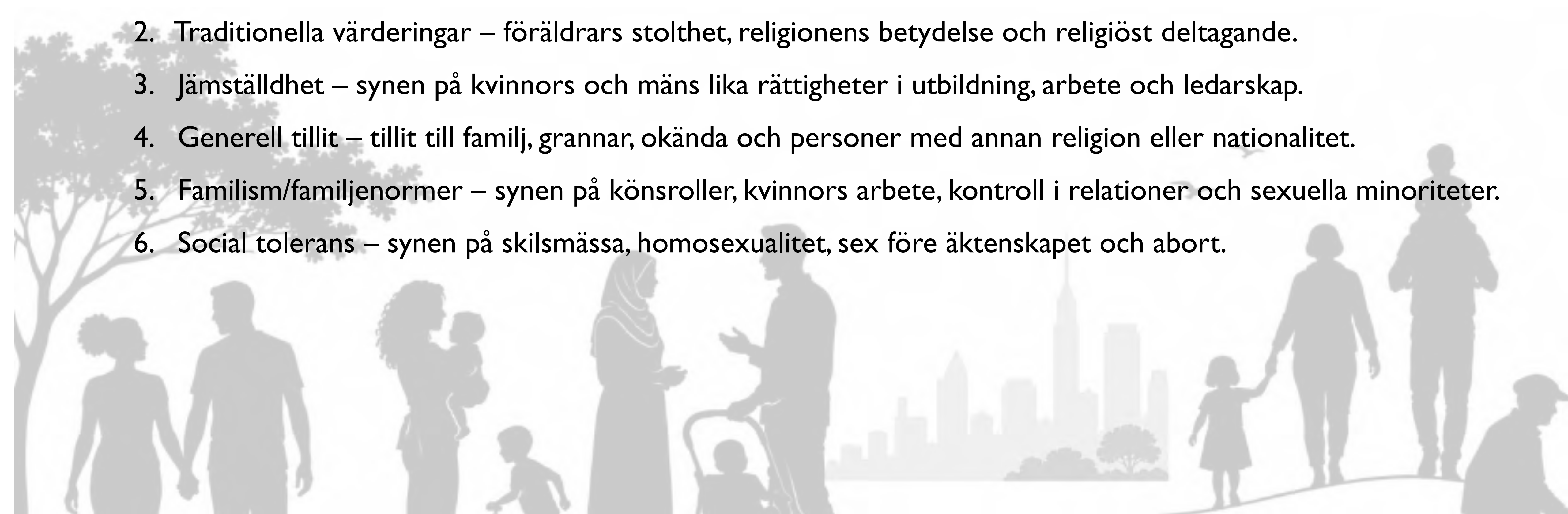

Migranternas kulturzoner: traditionella vs moderna värderingar

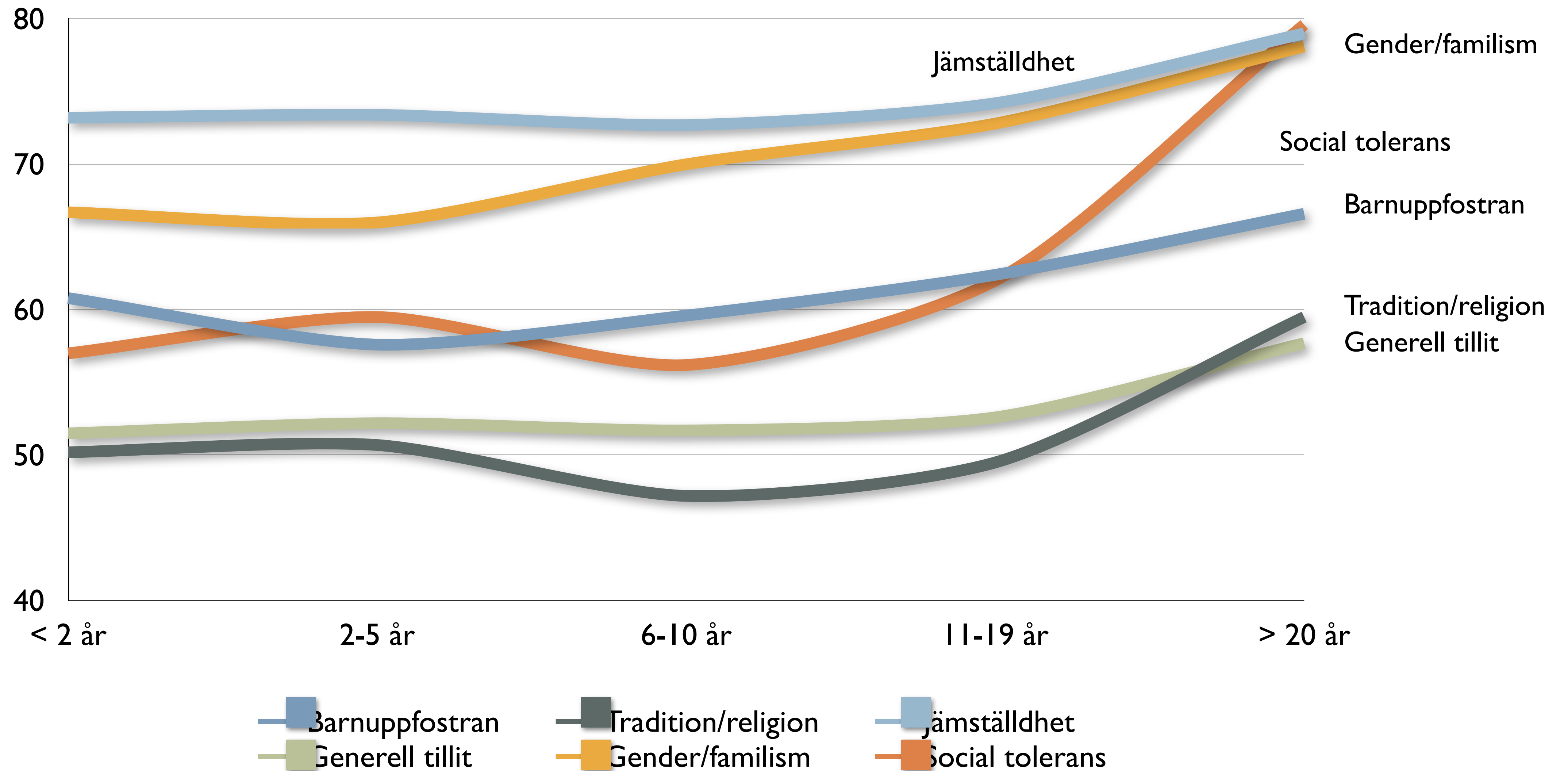

Ett Individ/familje index (I/F) består av sex subindex:

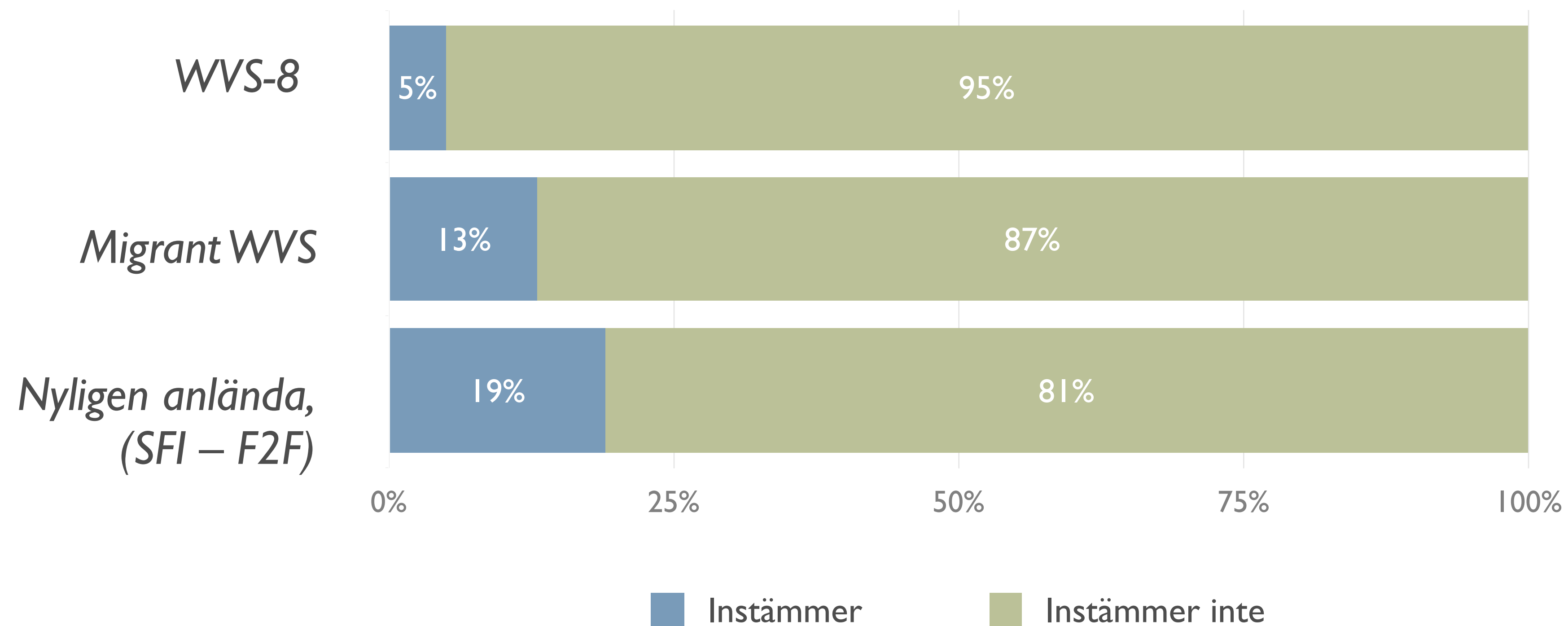
1. Barnuppfostran – självständighet och fantasi kontra lydnad och religiös tro.
2. Traditionella värderingar – föräldrars stolthet, religionens betydelse och religiöst deltagande.
3. Jämställdhet – synen på kvinnors och mäns lika rättigheter i utbildning, arbete och ledarskap.
4. Generell tillit – tillit till familj, grannar, okända och personer med annan religion eller nationalitet.
5. Familism/familjenormer – synen på könsroller, kvinnors arbete, kontroll i relationer och sexuella minoriteter.
6. Social tolerans – synen på skilsmässa, homosexualitet, sex före äktenskapet och abort.

Individualism/familism index - efter tid i landet

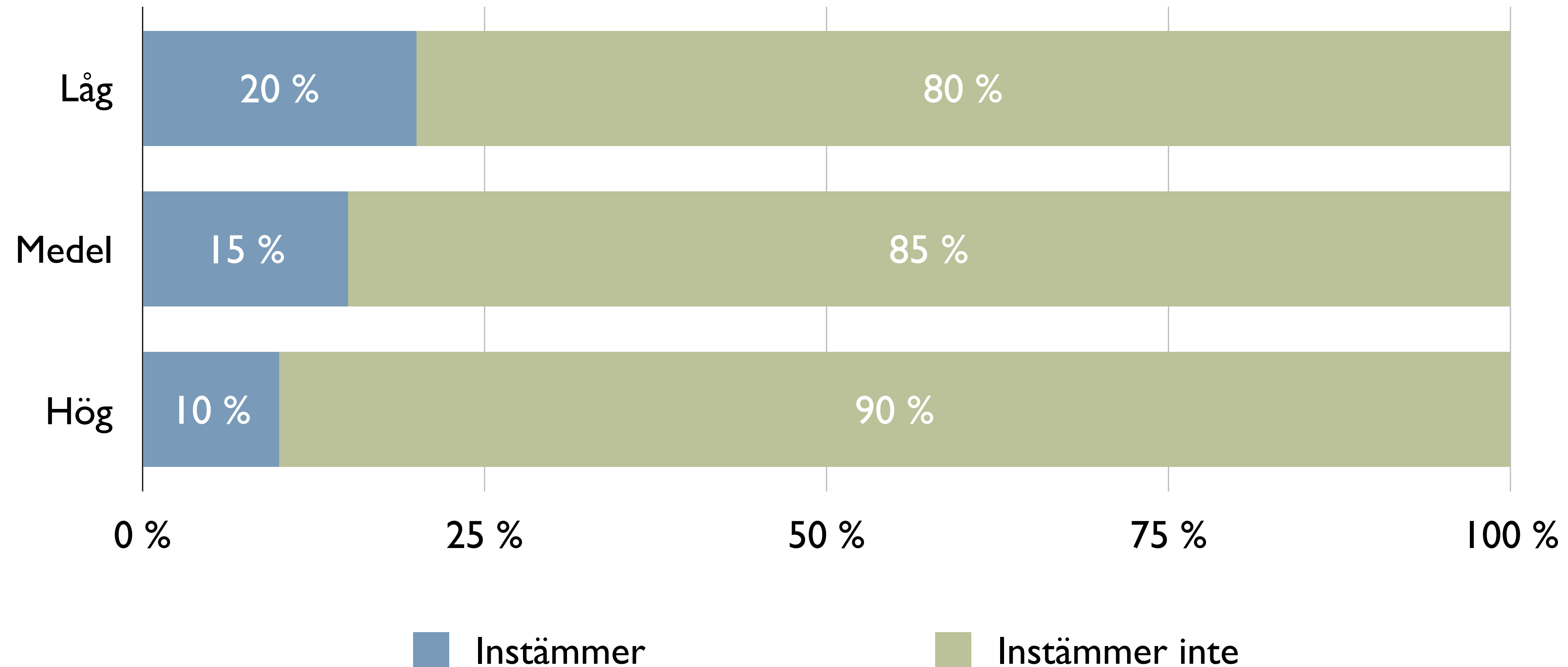

Det är naturligt att släkten eller familjen bestämmer över ungas livsval *mWVS*

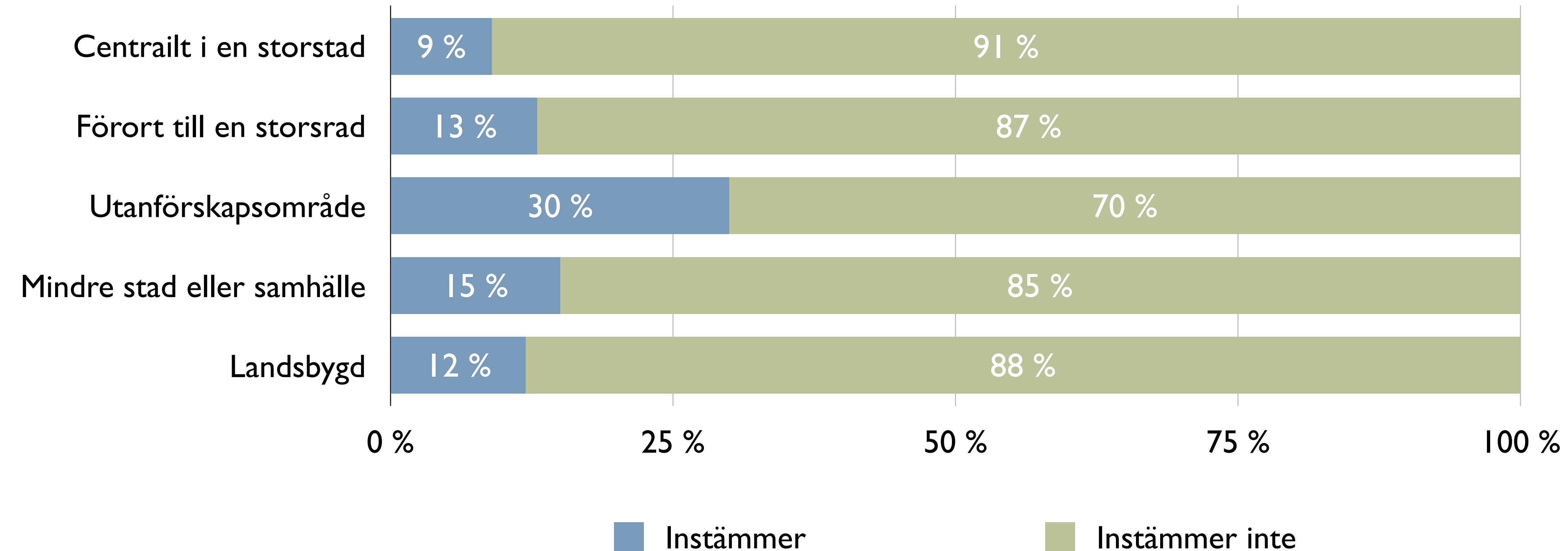

Det är naturligt att släkten eller familjen bestämmer över ungas livsval

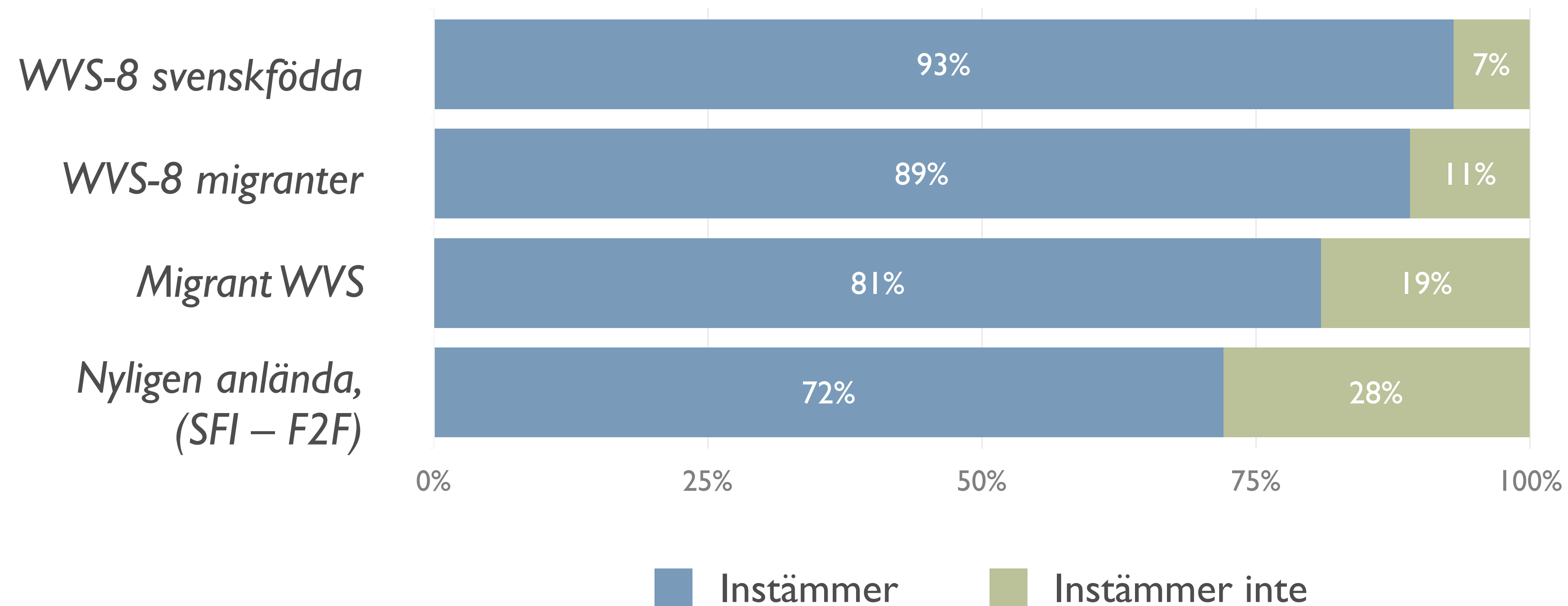
mWVS, efter utbildningsnivå

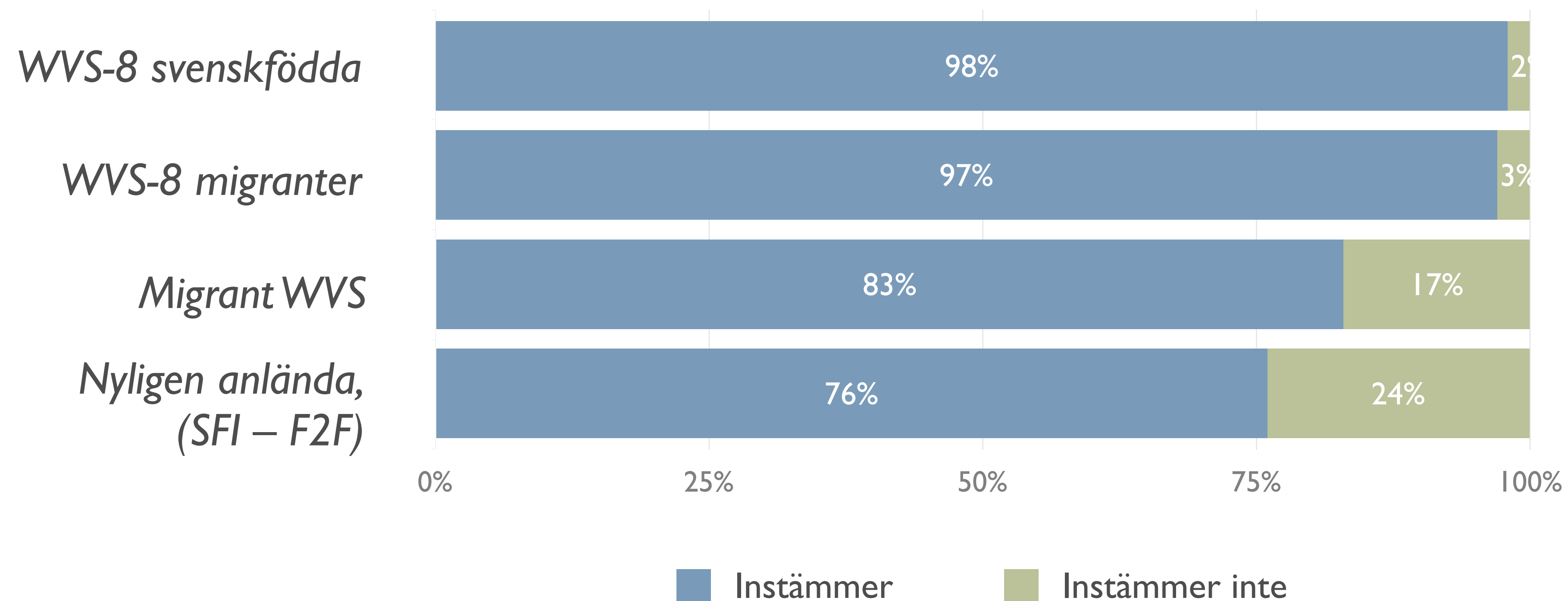
Det är naturligt att släkten eller familjen bestämmer över ungas livsval – efter bostadsområde

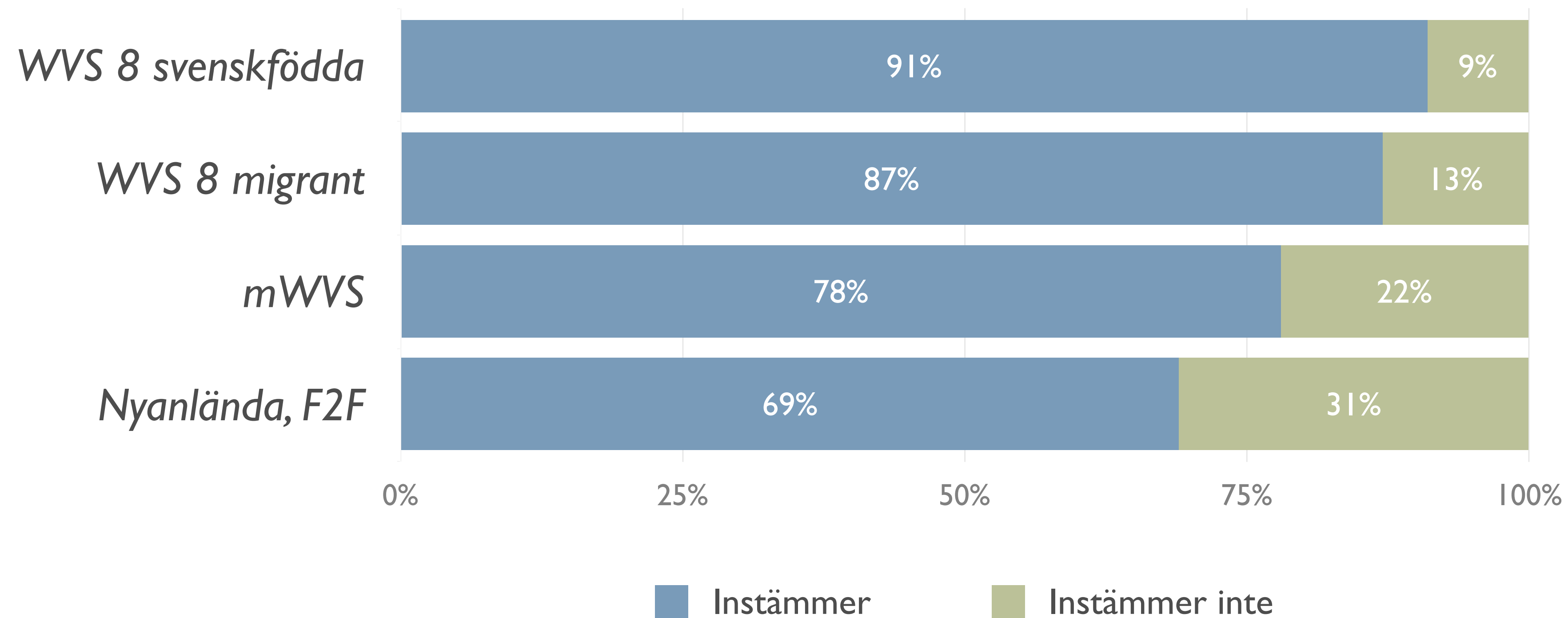
Sexualundervisning hjälper unga att fatta välgrundade beslut

Flickor och kvinnor bestämmer själva när, om och med vem de ska gifta sig

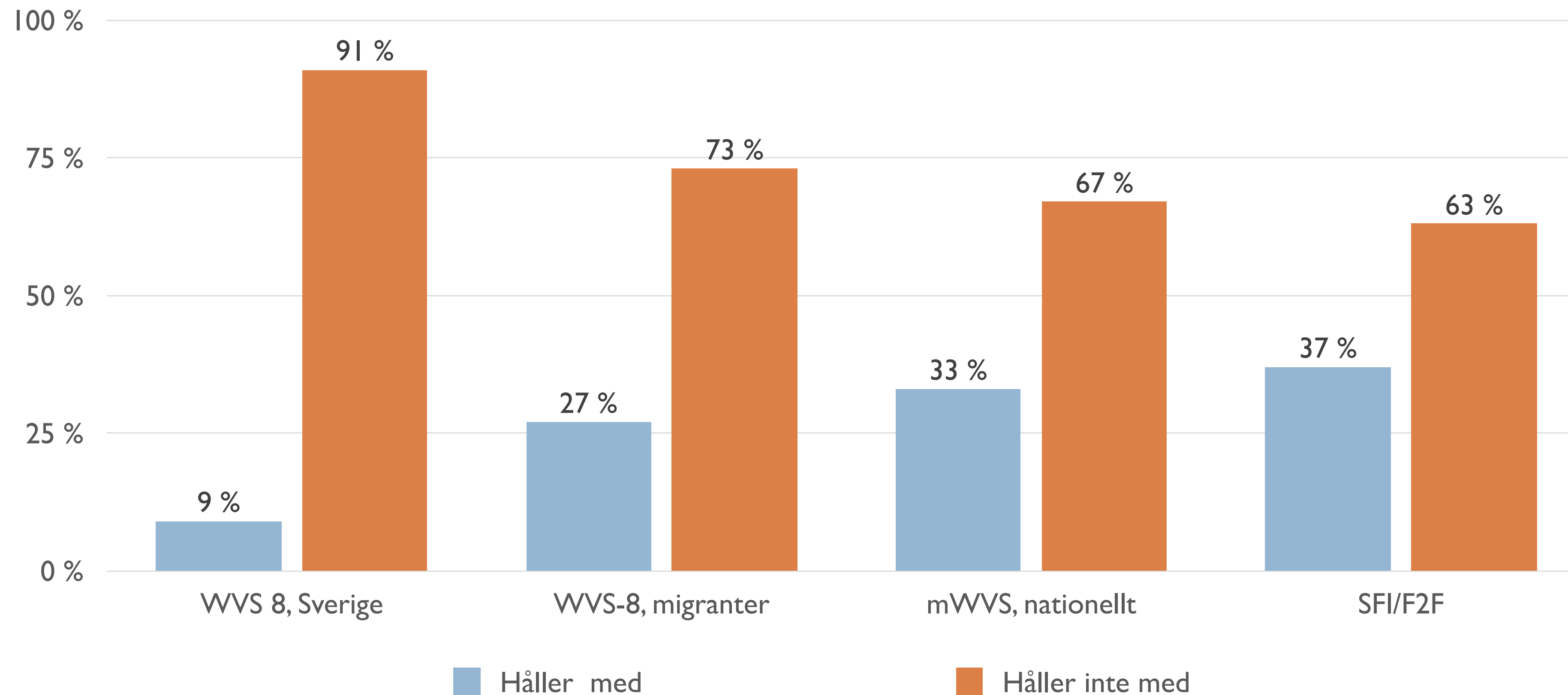
Personer som klär sig, uppträder eller identifierar sig som det motsatta könet ska behandlas som alla andra.

Jämförelse mellan övriga Sverige och utsatta områden

Område	Att vara hemmafru är lika tillfredsställande som att lönesarbeta	När en mamma förvärvsarbetar lider barnen	Om en man har en flickvän eller fru bör han alltid veta var hon är	Personer som klär sig, uppträder eller identifierar sig som det motsatta könet, ska behandlas som alla andra
Sverigefödda	66,88	80,35	92,56	84,25
Migranter i övriga Sverige	65,50	70,33	90,43	79,82
Migranter i utsatta områden	53,78	55,07	88,56	66,22

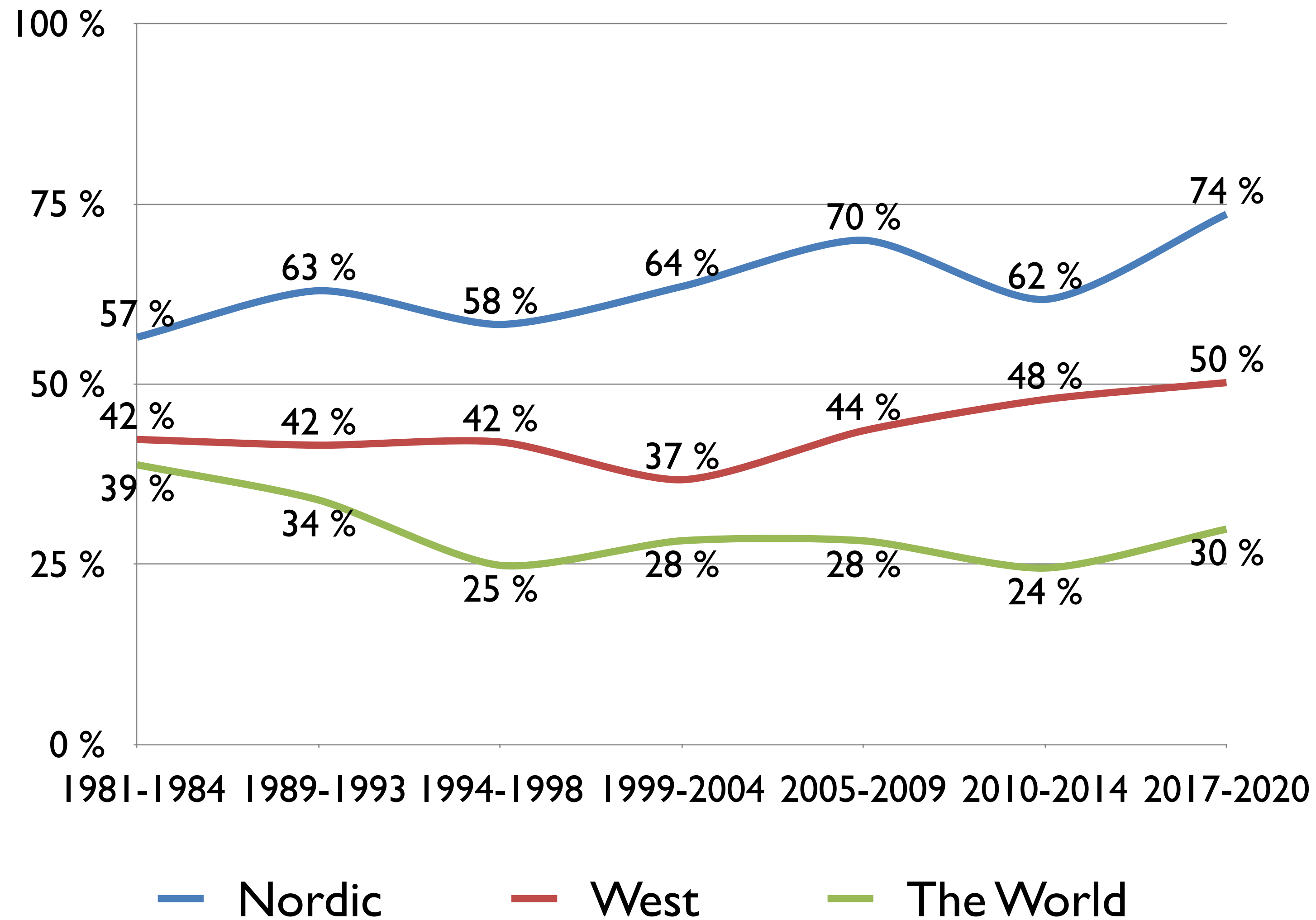
När en mamma förvärvsarbetar så lider barnen

Tillitens betydelse

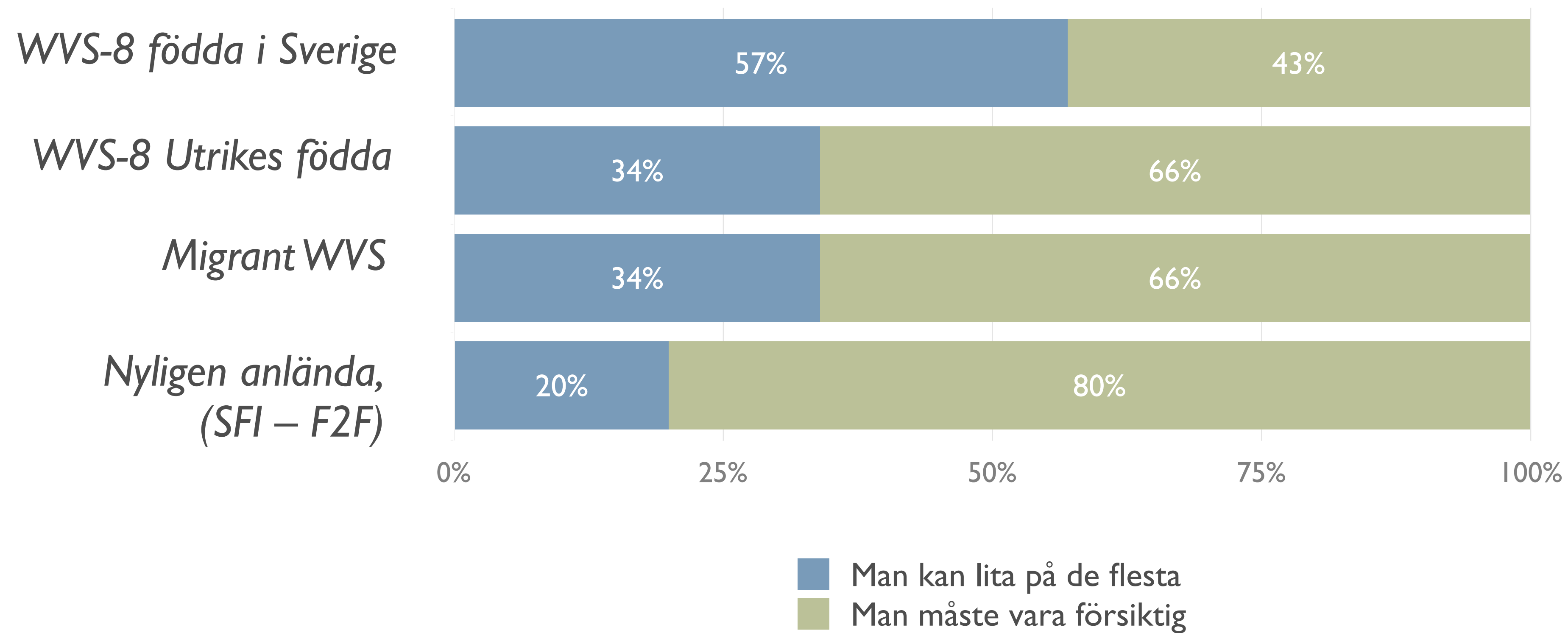

General trust

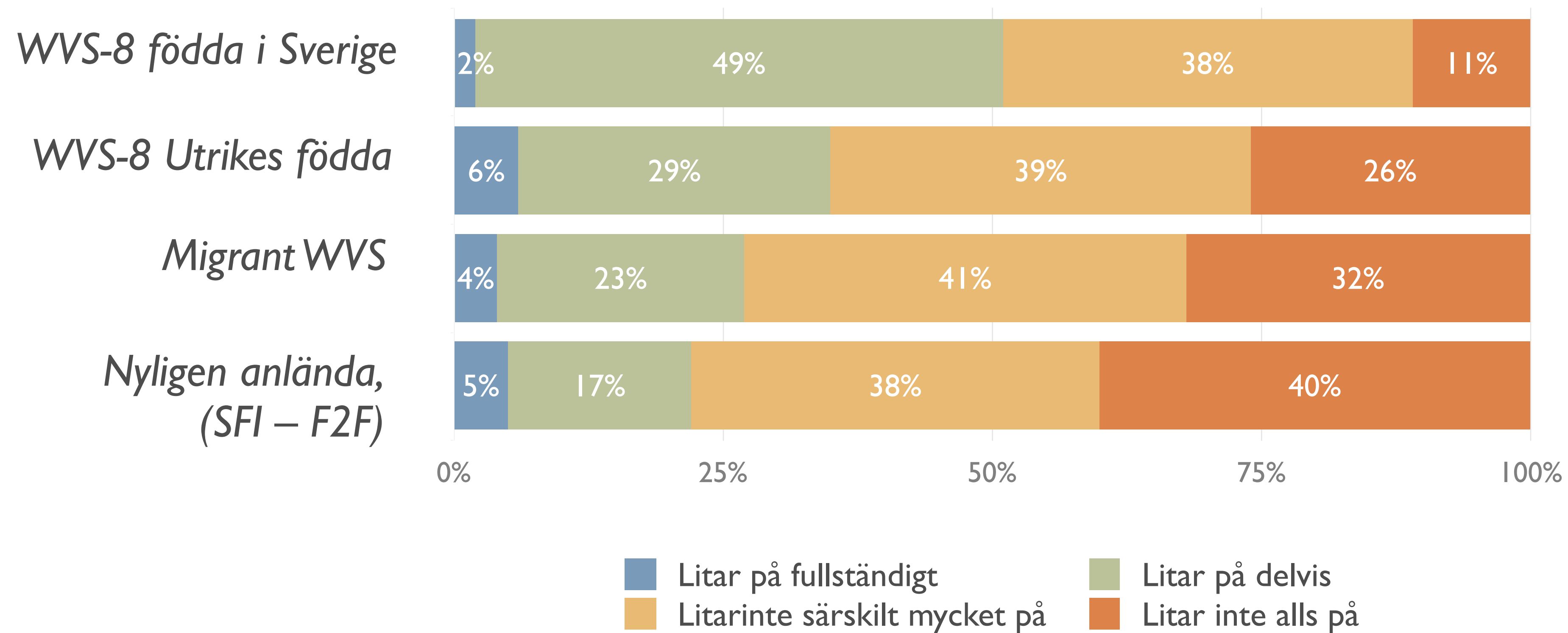

Generell tillit i de tre undersökta grupperna ”Man kan lita på de flesta”)

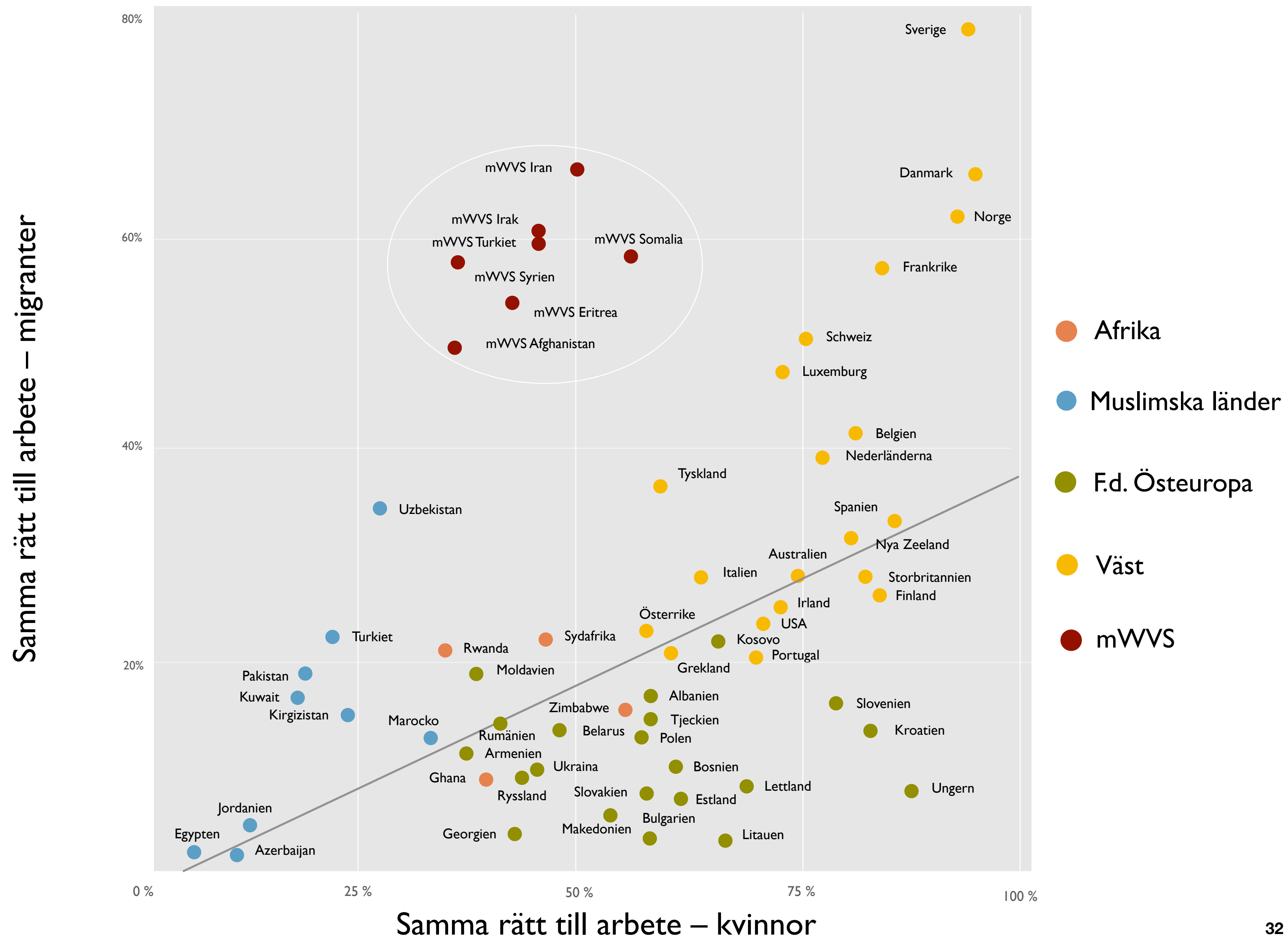
WVS-8 uppdelad på födda i Sverige och utrikes födda 2025/2026

Tillit till människor som du möter för första gången

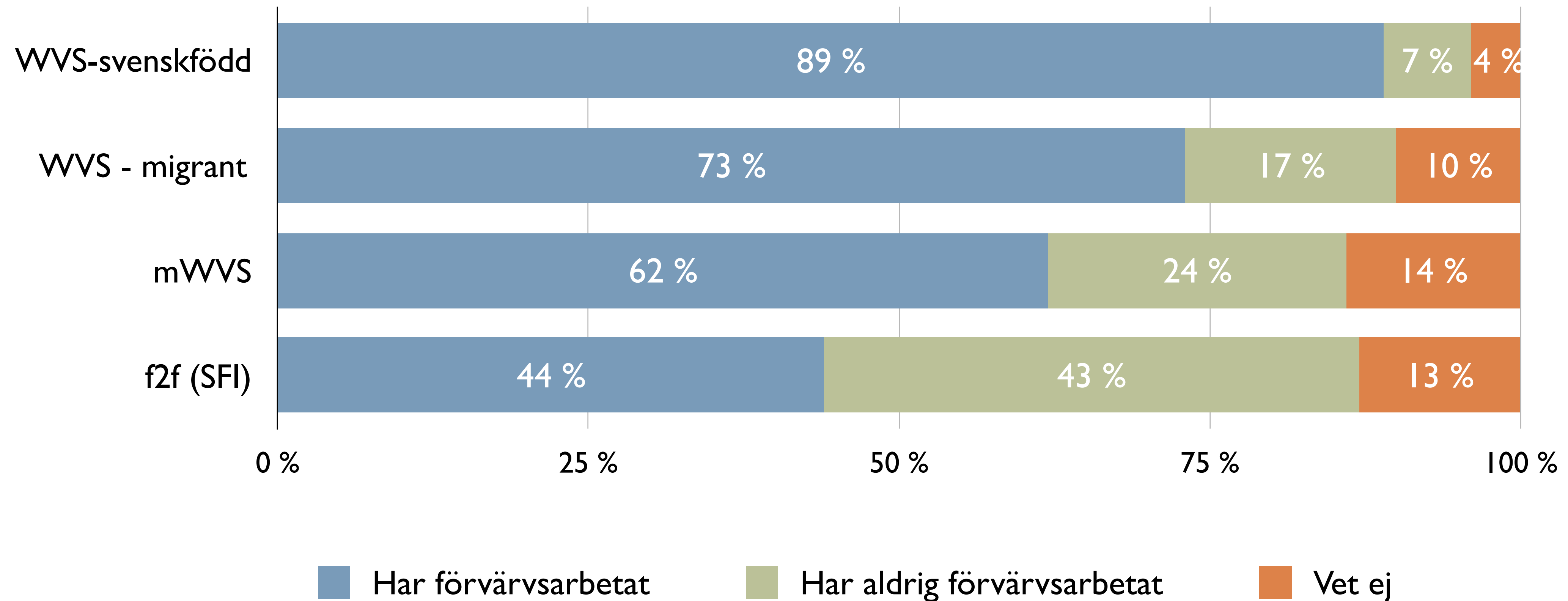

Samma rätt till arbete?

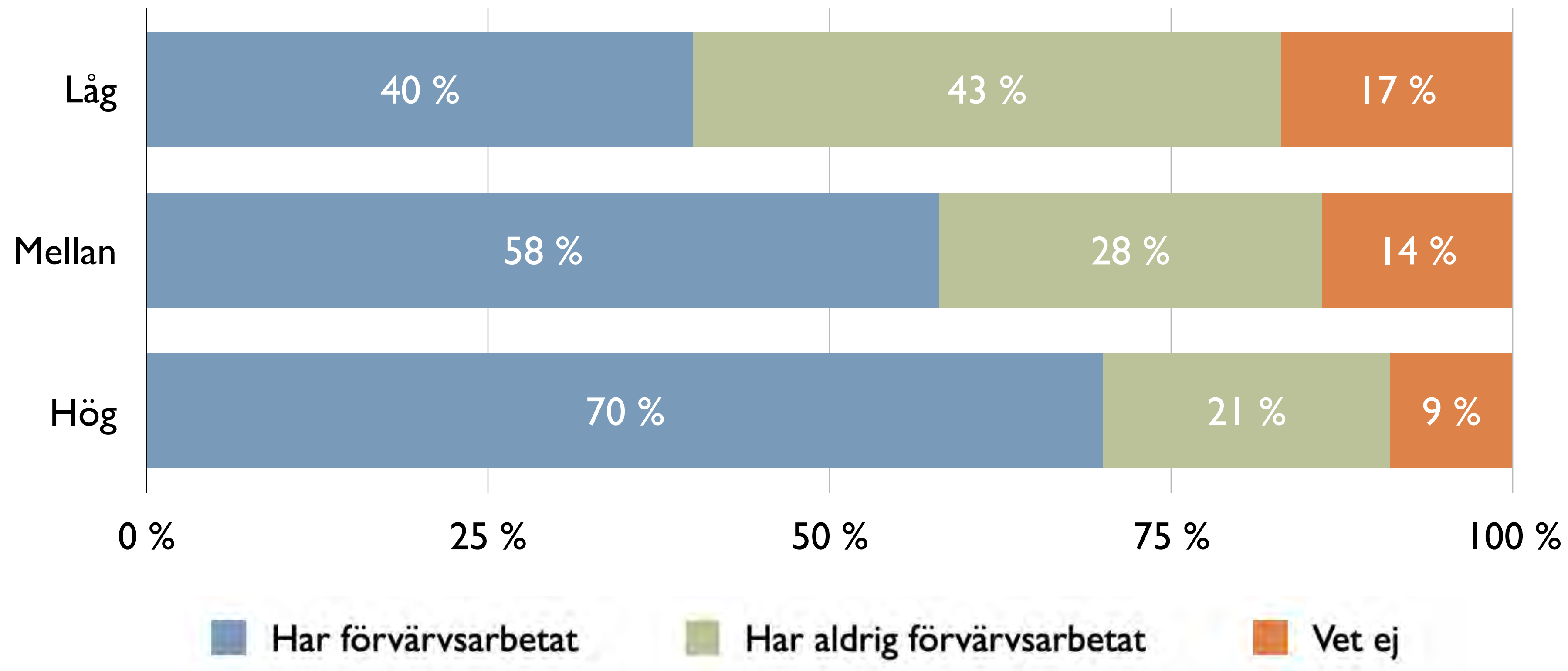
Andel som någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet

– efter insamlingsform,

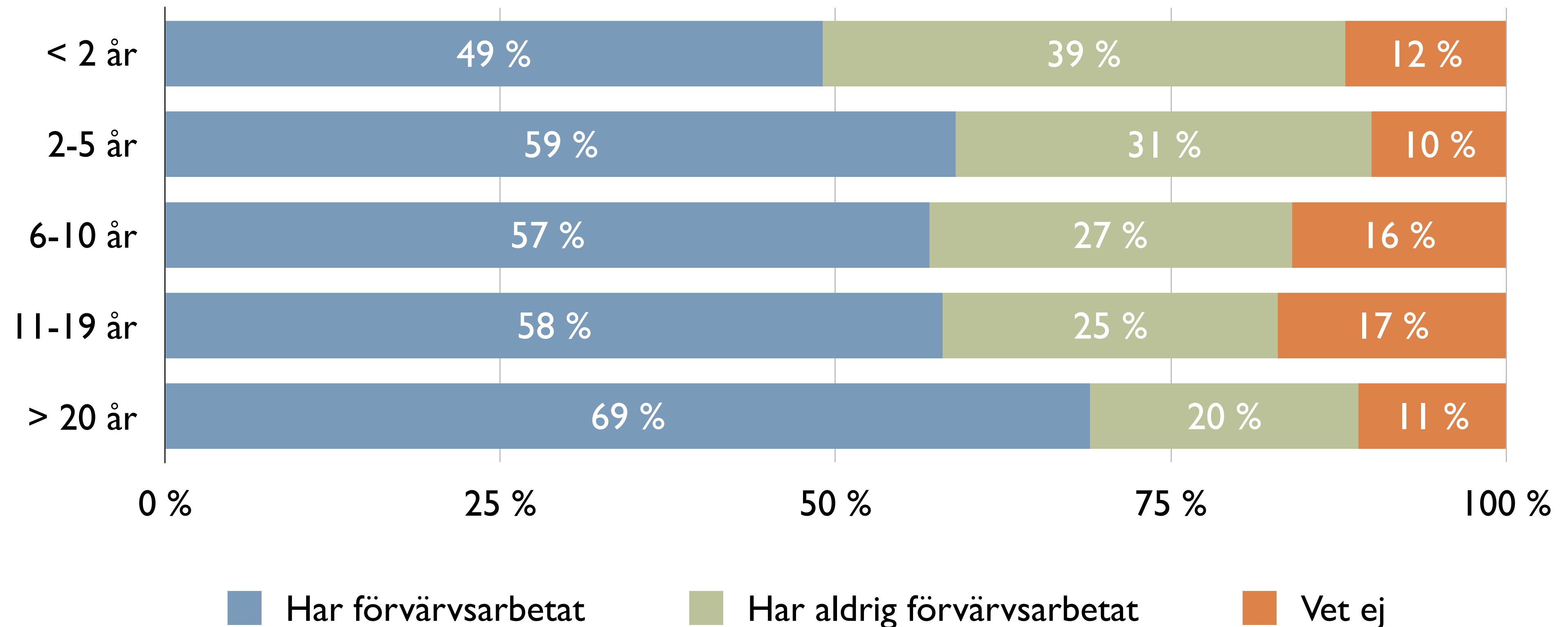
Har du någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet?

– *efter utbildning*

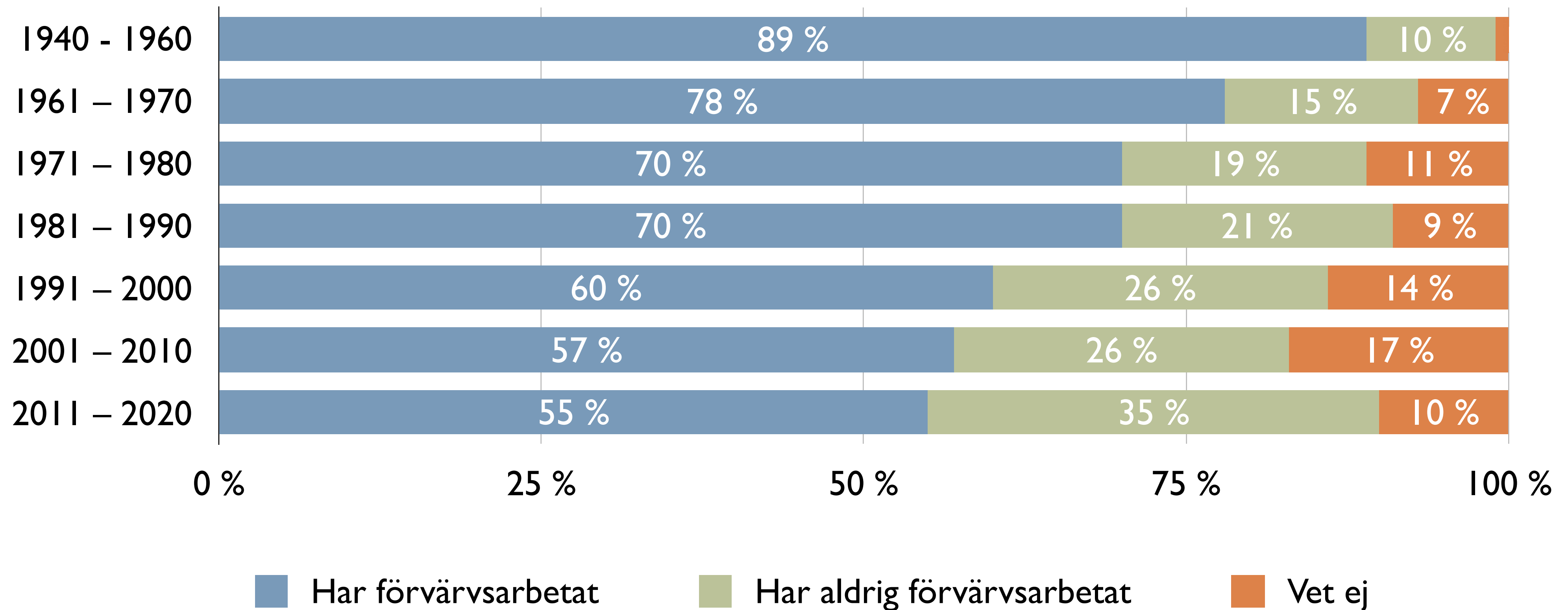
Andel som någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet

– efter tid i landet

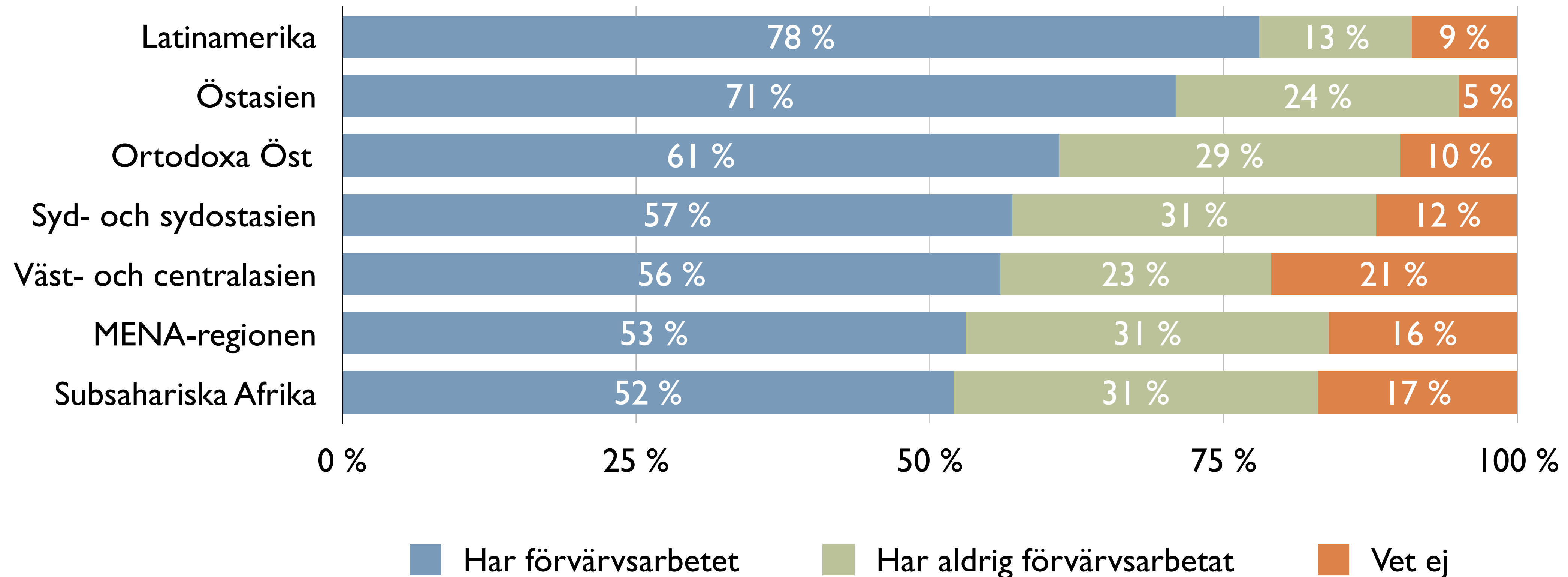
Andel som någonsin förvärvsarbetat

– efter ankomstdecennium

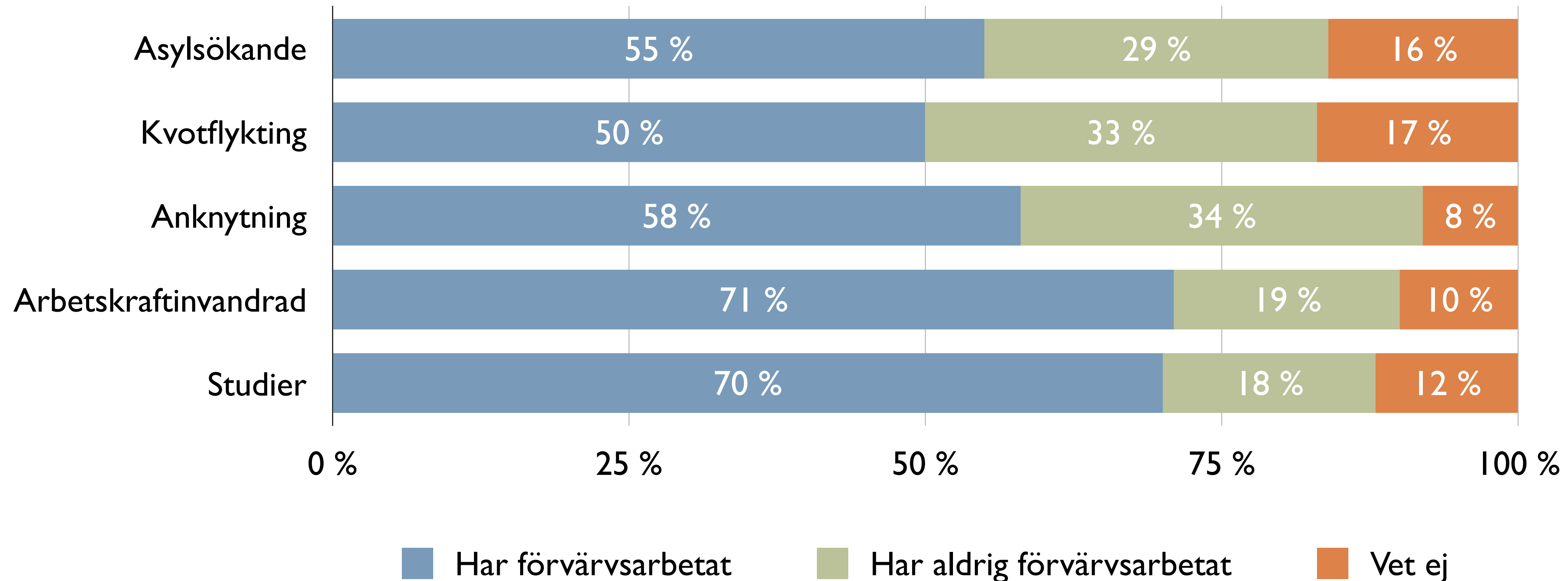
Har du någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet?

– efter kulturzon

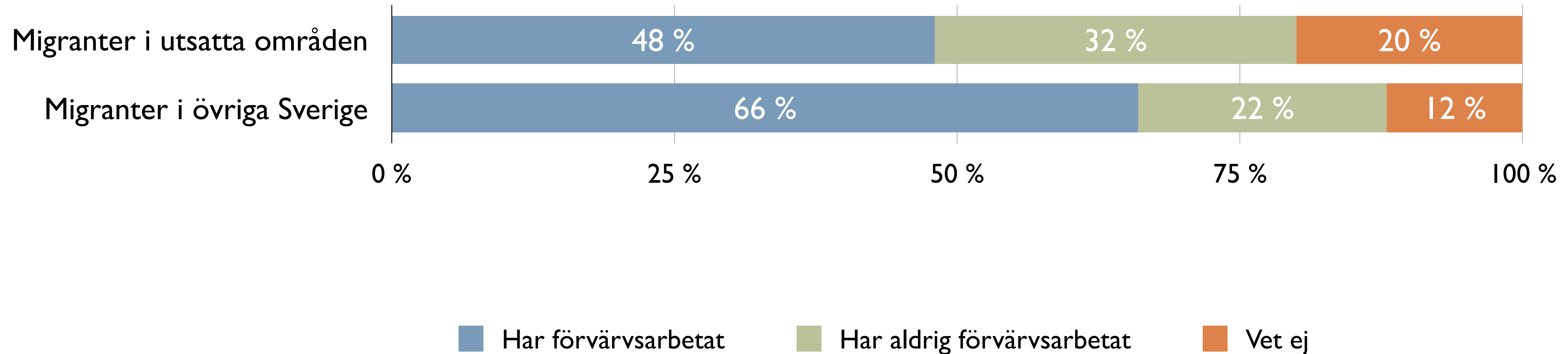
Har du någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet?

– efter ankomstform

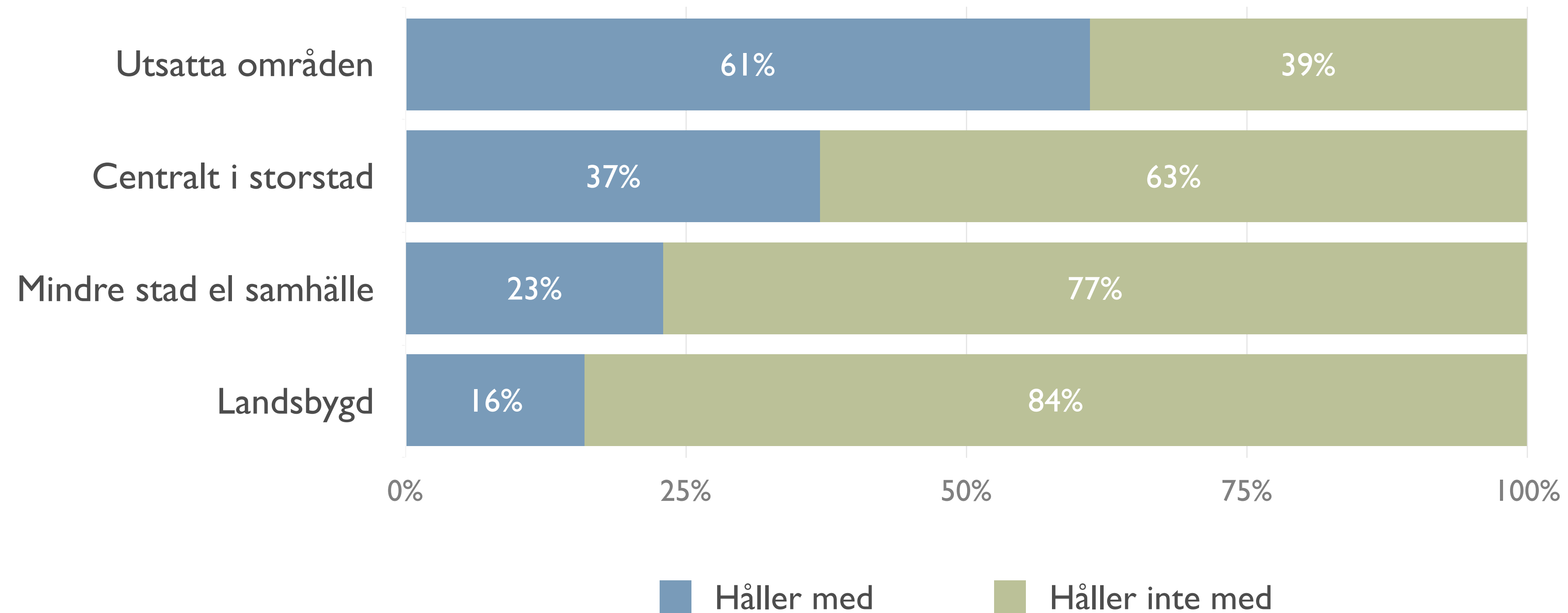
Andel som någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet

– efter i migranter i utsatta områden vs. migranter i övriga Sverige

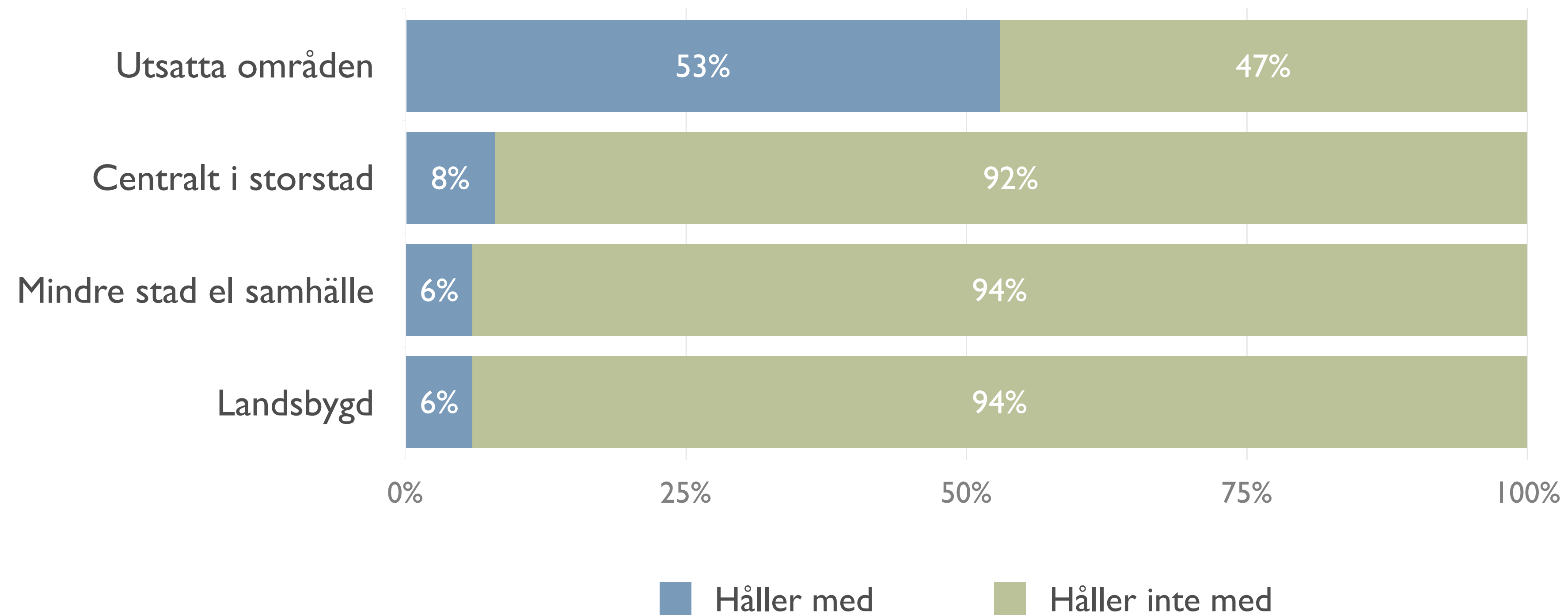
Jag oroar mig för att kriminella gäng kan påverka unga i vårt bostadsområde negativt

MWVS

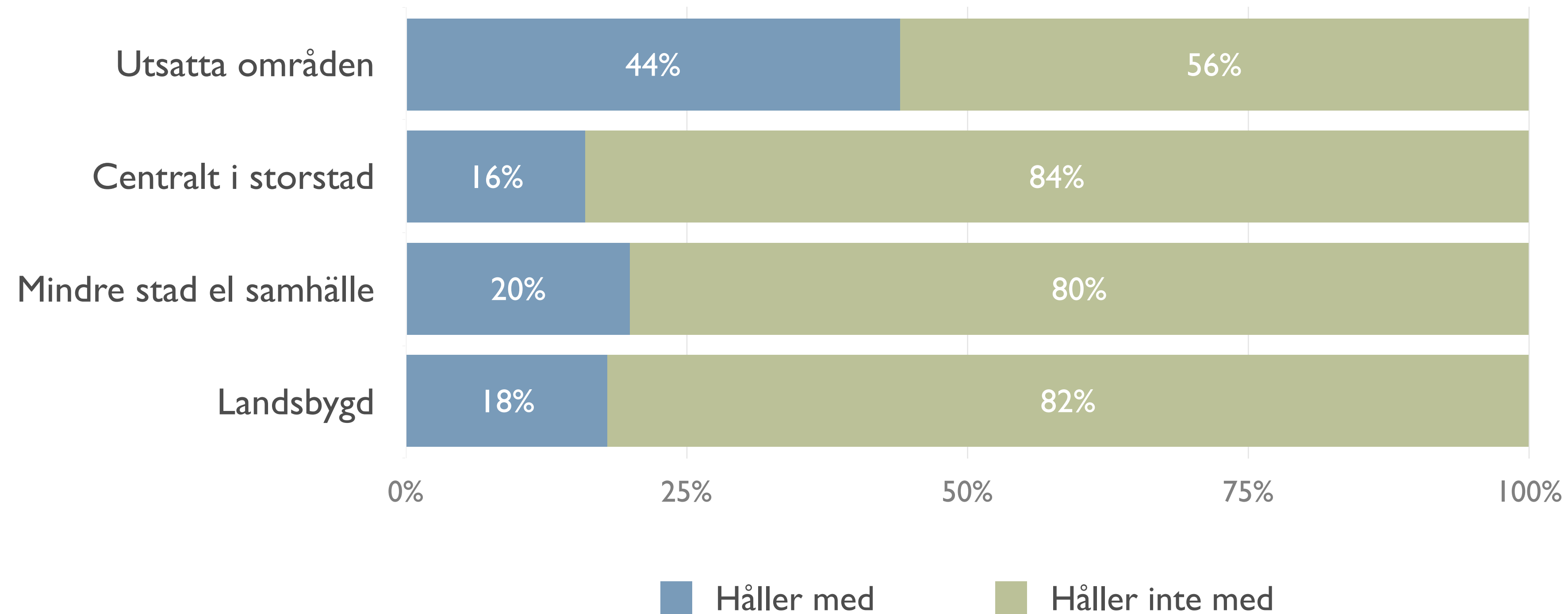
Området jag bor i riskerar att utvecklas till ett slags ghetto

MWVS

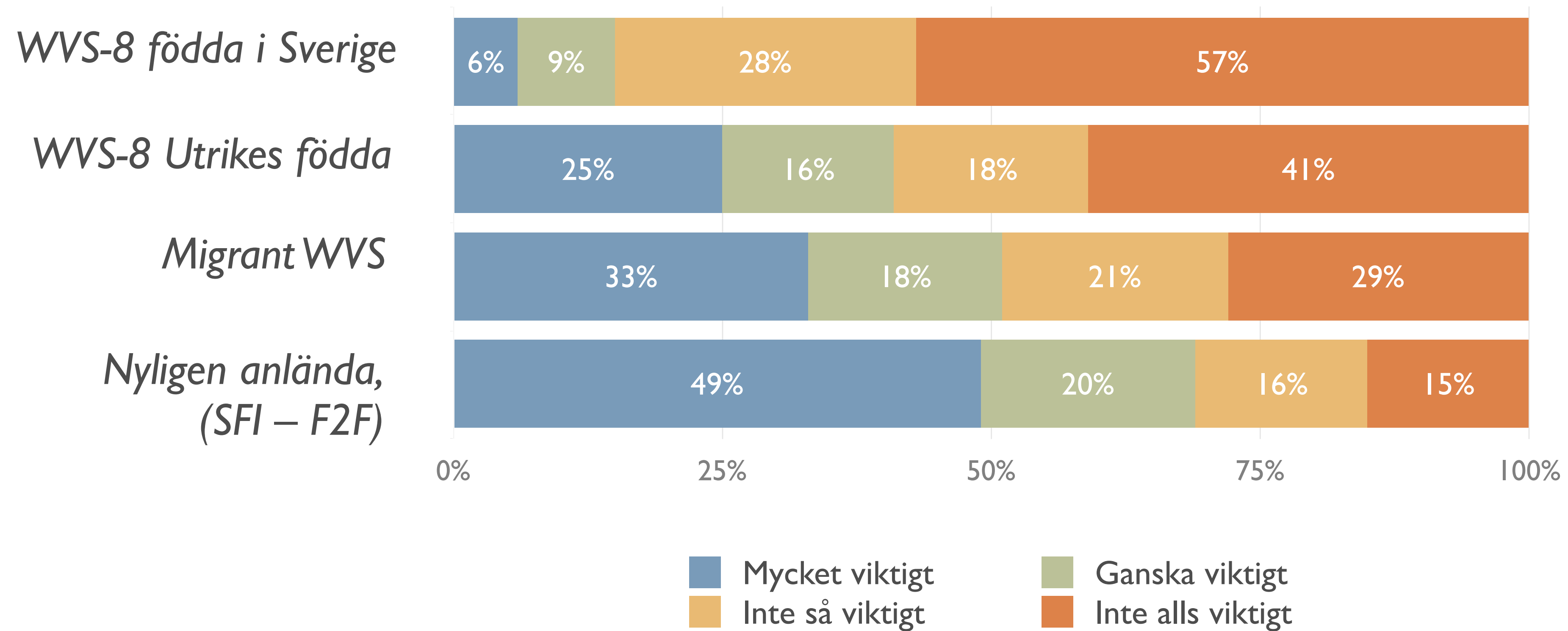
Mitt bostadsområde behöver förnyas så att fler villor, radhus och bostadsrätter byggs

MWVS

slutbild

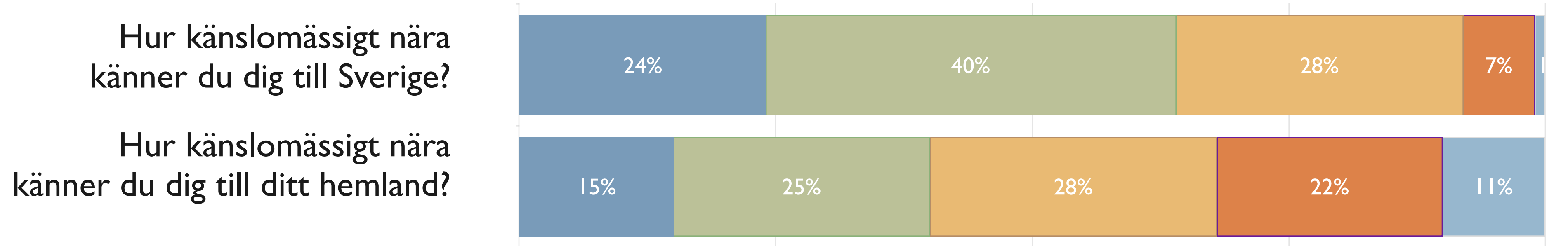
Religionens betydelse efter insamlingsform

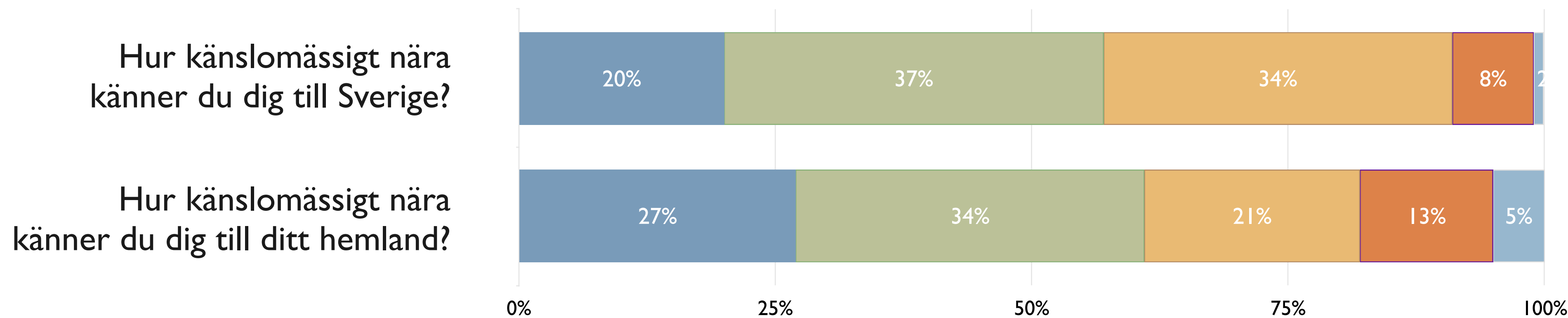
Hur känslomässigt nära känner du dig till Sverige respektive ditt hemland

n= 3 066+ 3 062

mWVS

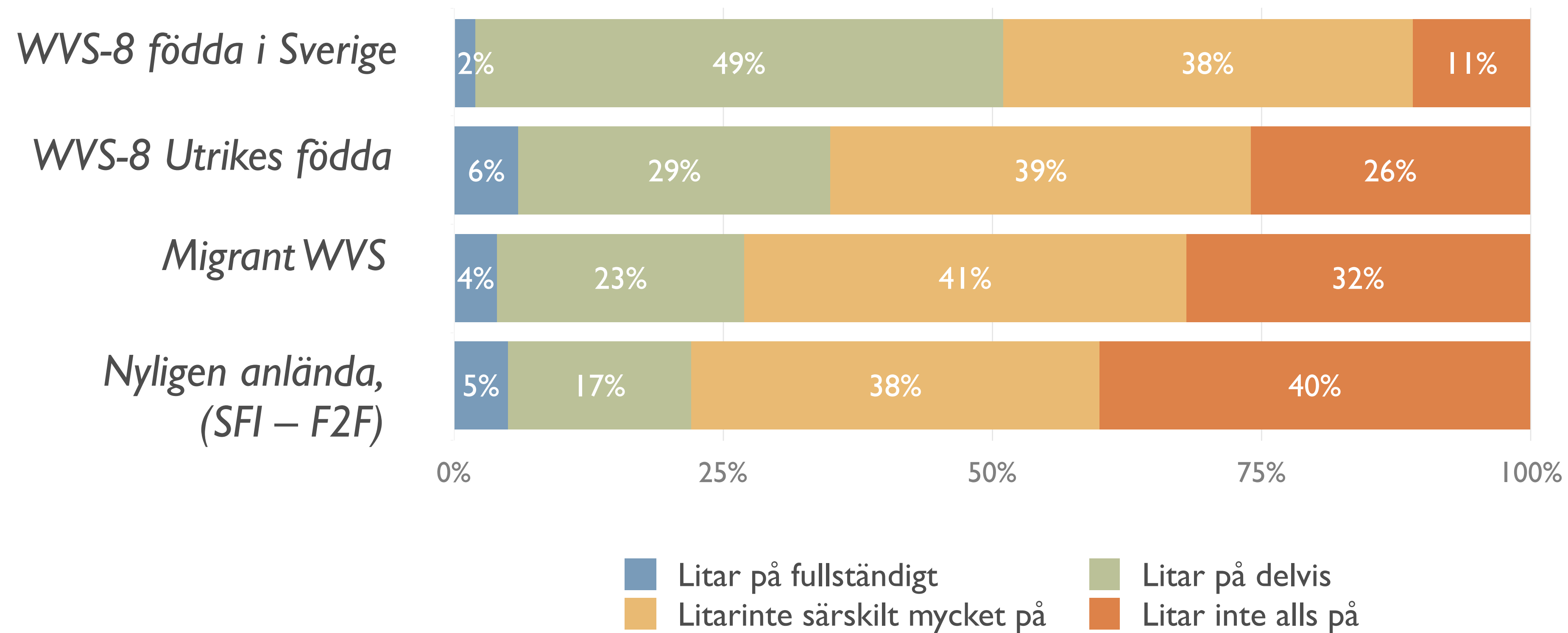
F2F/SFI

Extremt nära Mycket nära Ganska nära
Inte särskilt nära Inte alls nära

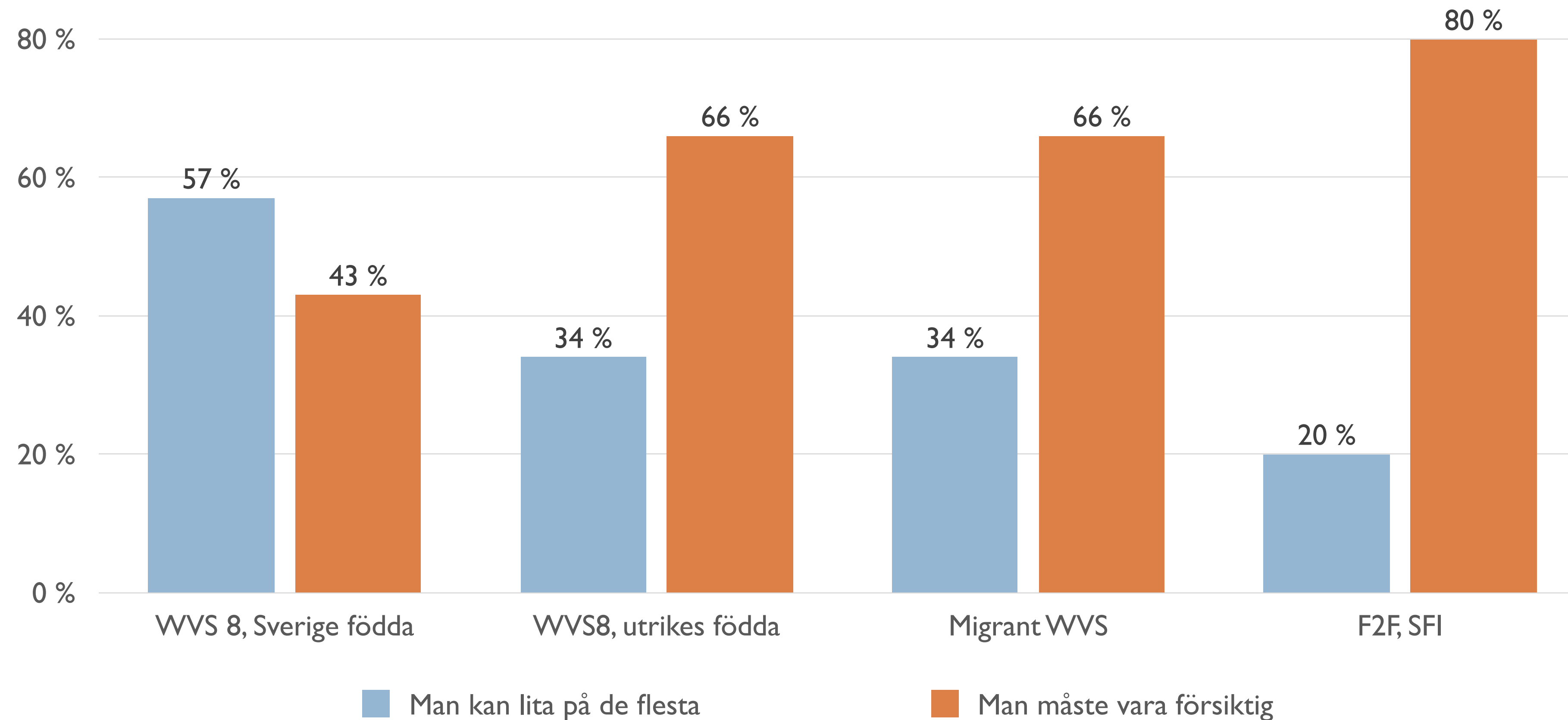
Tillit till människor som du möter för första gången

n= 4 596

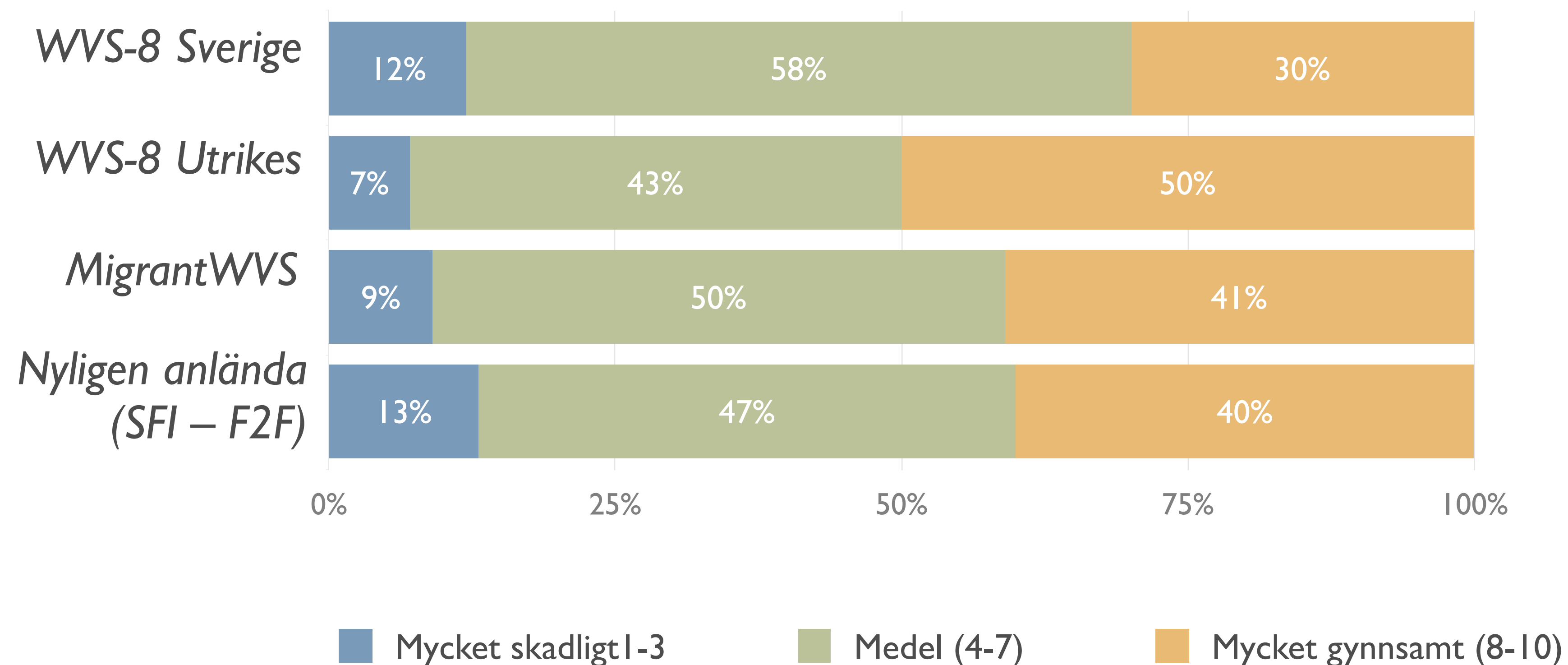
Generell tillit i de tre undersökta grupperna ”Man kan lita på de flesta”, eller ”Man måste vara mycket försiktig i umgänget med människor”

n= 4 754

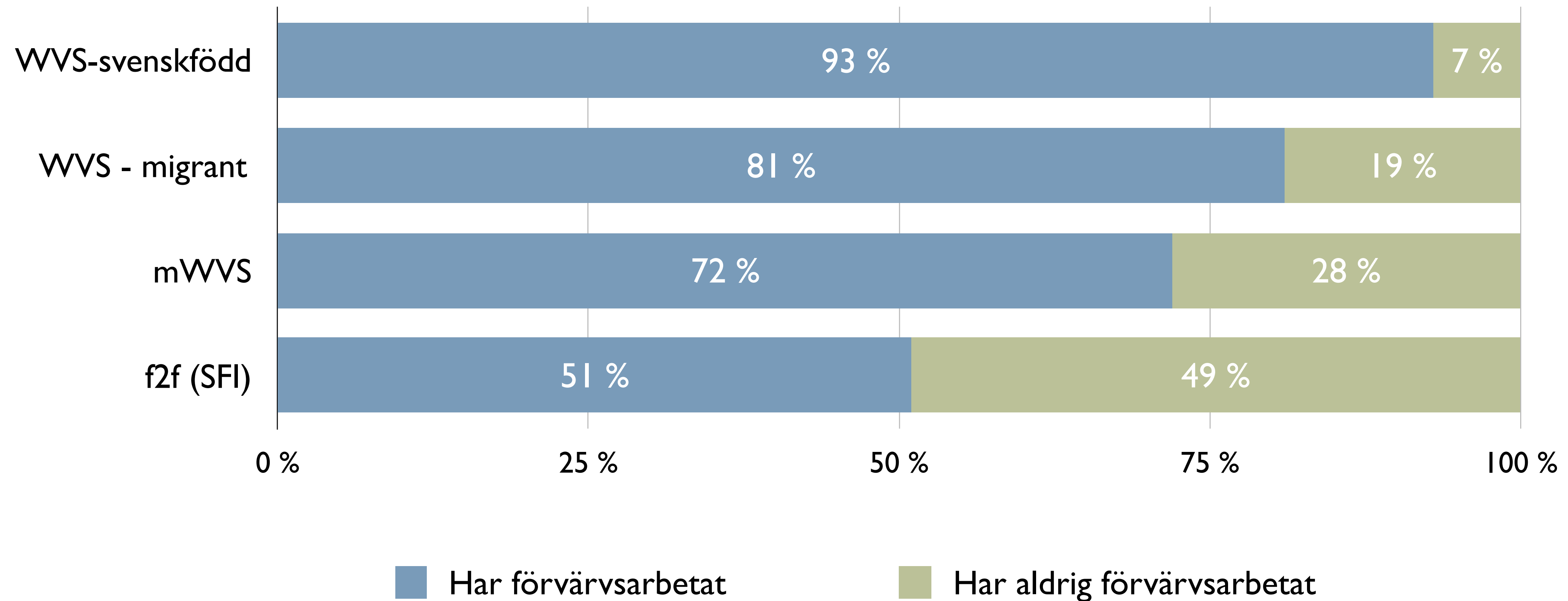
Människor som kommer för att bo i Sverige, hur skadligt eller gynnsamt är det för Sverige? Q 114 Efter intervjugrupp

n= 3 674

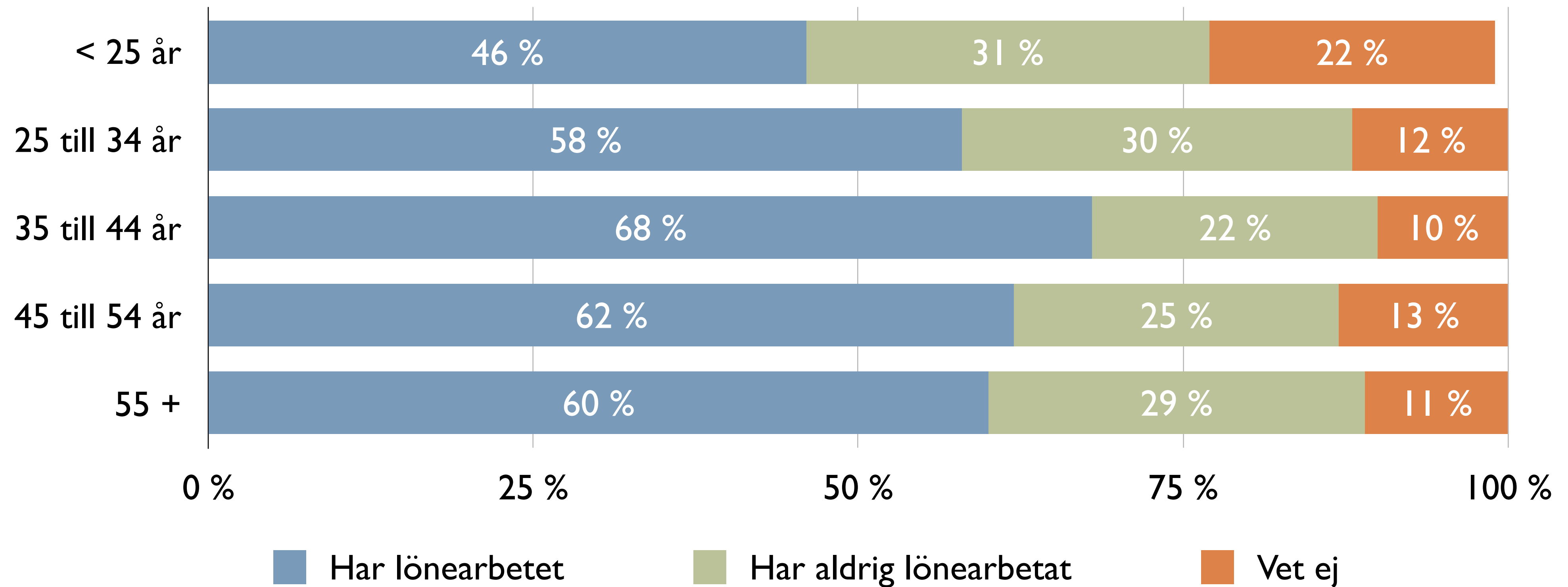

Andel som någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet

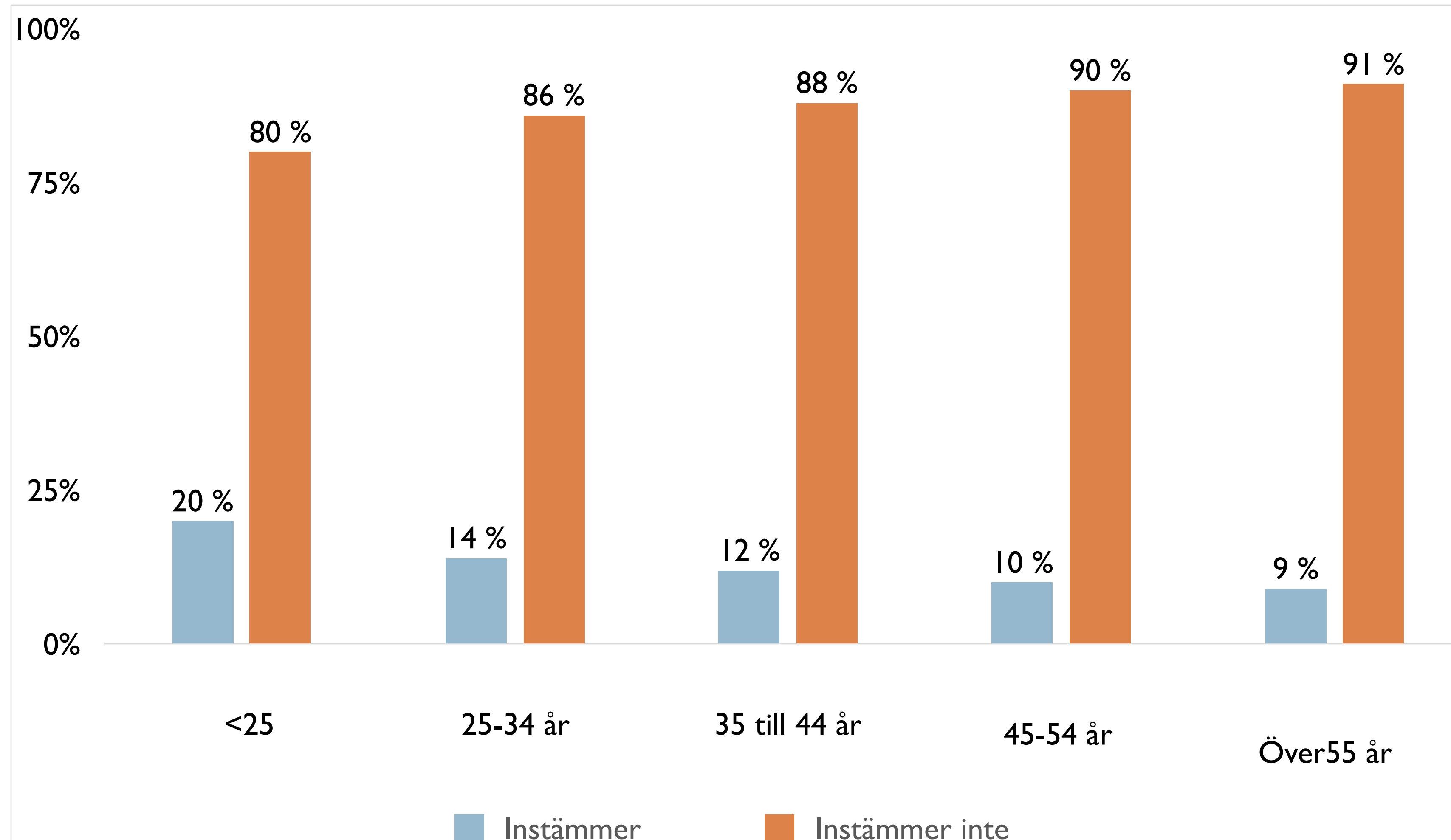
– efter insamlingsform

Andel som någonsin förvärvsarbetat utanför hemmet – efter ålder

FQ I 37, Det är naturligt att släkten eller familjen bestämmer
över ungas livsval
Migranter (MWVS)

De kulturzoner som används i WVS*

- EU och övriga västvärlden ingår ej

Östasien

- Japan
- Kina
- HongKong
- Sydkorea
- Taiwan
- Mongoliet

Latinamerika

- Argentina
- Brasilien
- Chile
- Colombia
- Mexiko
- Peru

Syd- och sydostasien

- Indien
- Indonesien
- Pakistan
- Bangladesh
- Filippinerna
- Thailand
- Vietnam

Ortodoxa världen (ej EU)

- Armenien
- Belarus
- Georgien
- Moldavien
- Montenegro
- Nordmakedonien
- Ryssland
- Serbien
- Ukraina

MENA

- Egypten
- Iran
- Turkiet
- Algeriet
- Irak
- Syrien
- Jemen
- Libanon
- Turkiet

Väst- och Centralsien

- Uzbekistan
- Afghanistan
- Azerbajdzjan
- Kazakstan
- Tadzjikistan
- Turkmenistan

Subsahrisk Afrika

- Nigeria
- Etiopien
- Eritrea
- Somalia
- Kenya
- DR Kongo
- Tanzania
- Sydafrika

Balkan, ej EU

- Albanien
- Bosnien-Hercegovina
- Kosovo

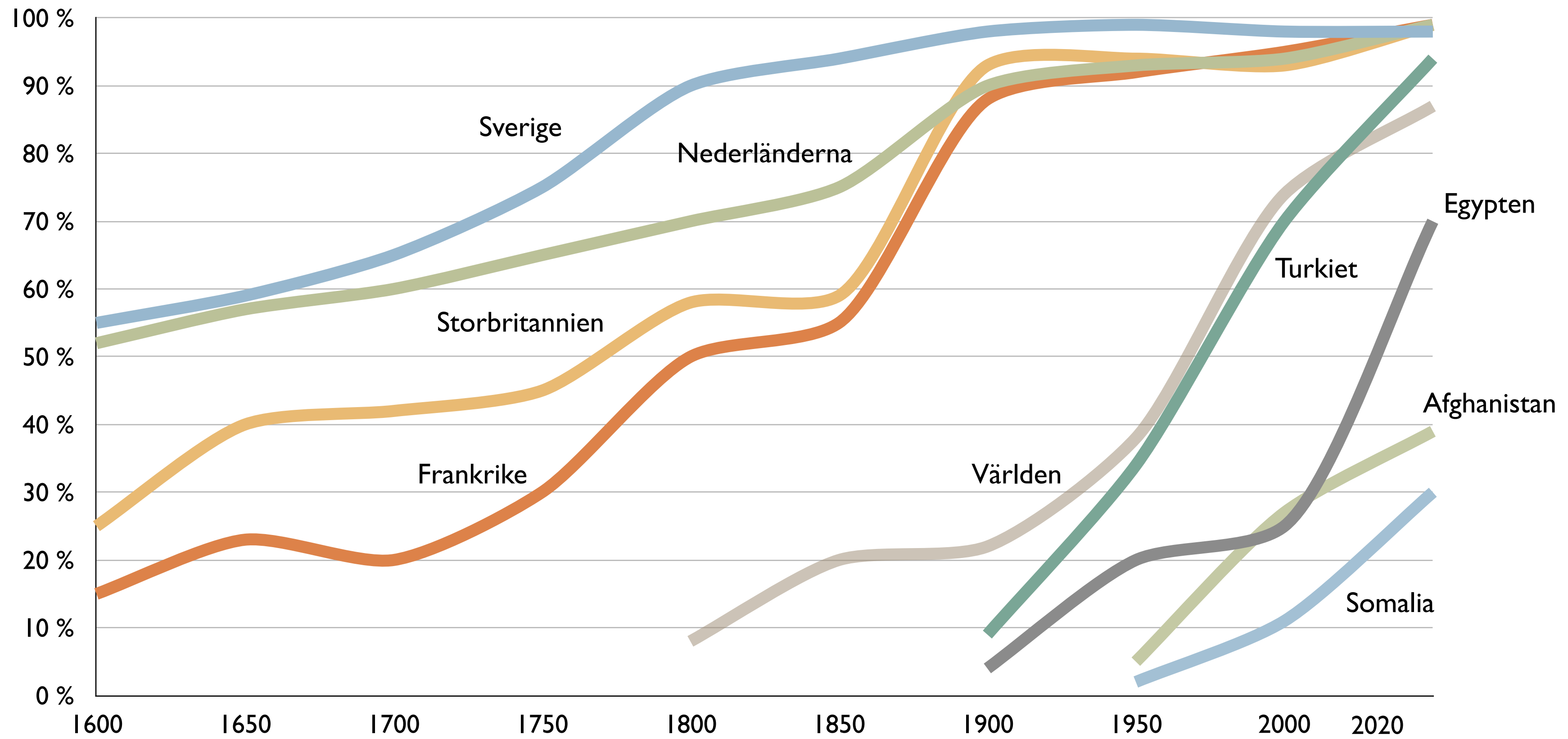
Dessa subindex bildar tillsammans ett I/K index

Individualism–Kollektivism-indexet består av sex delindex:

- Sub 1: Autonomi (individualism) betonar självständighet, fantasi och självförverkligande i barnuppfostran,
- Sub 2: Frihet och sekulär orientering – handlar om låg religiositet och hög individuell frihet i trosfrågor,
- Sub 3: Egalitära värderingar – stöd för jämställdhet, lika rättigheter mellan män och kvinnor,
- Sub 4: Generell tillit (equal trust) – tillit till andra människor, även utanför den egna gruppen,
- Sub 5: Gender, kvinnors rättigheter – hemmafru, barnen lider när mamma arbetar, klädsel, kontroll av flickvän/fru,
- Sub 6: Acceptans av olika livshändelser – sex före äktenskapet, skilsmässa, homosexualitet, abort,
- Extra: (Endast för majoritetsbefolkningen): Tolerans mot utgrupper eller minoriteter (invandrare, homosexuella, etniska

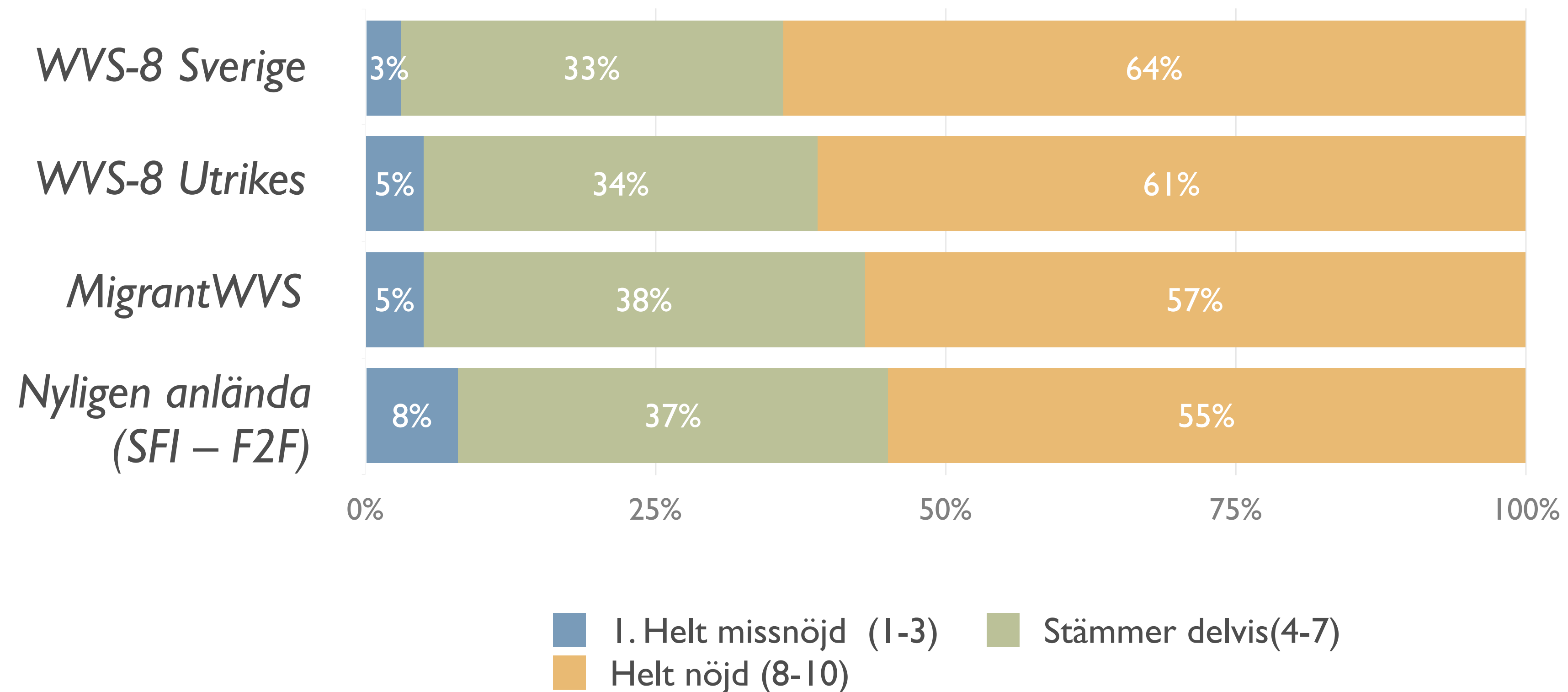
Trad/modern index

Läskunnigheten i några utvalda länder

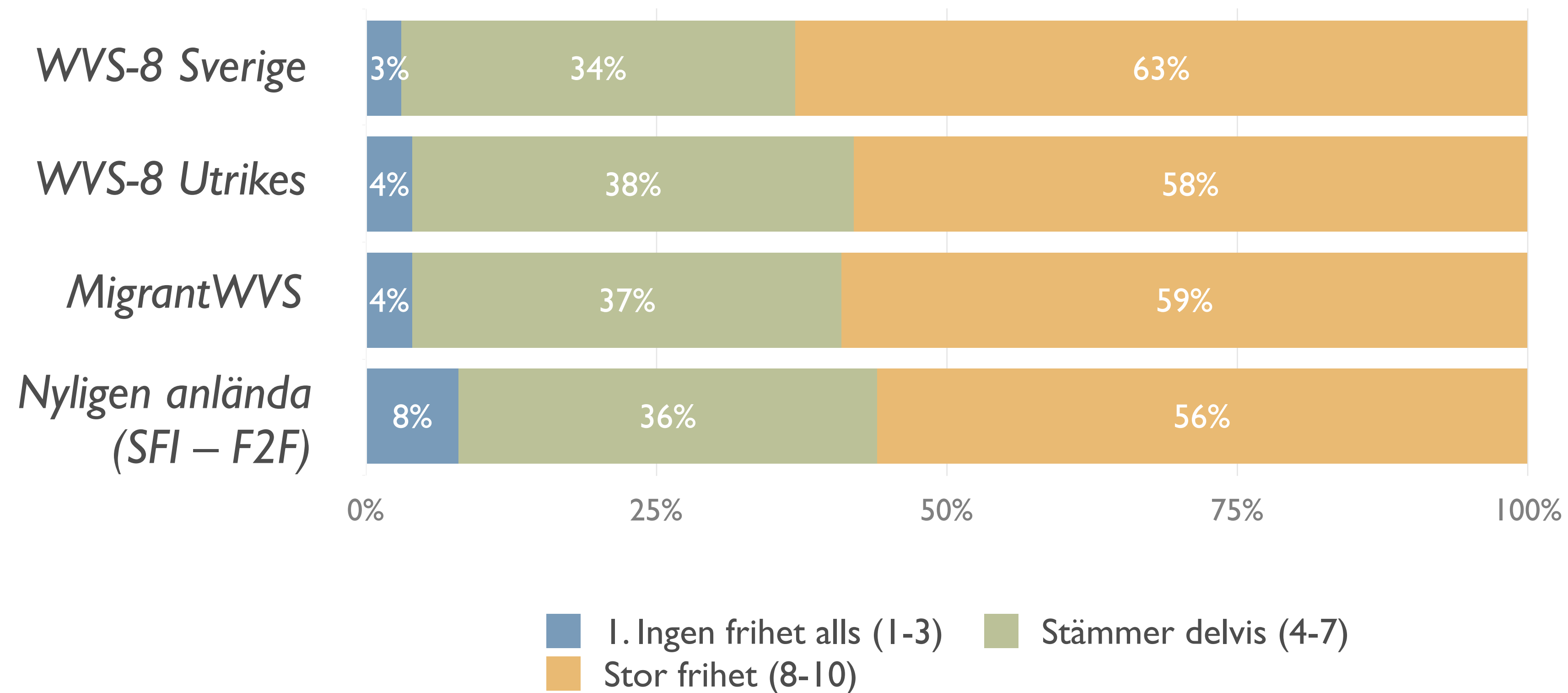

Källor: Kuran, T., *The long Divergence*, Princeton University Press, 2010, Our World in Data, CIA World Factbook, Johansson, E., *Kvantitativa studier av alfabetiseringen i Sverige*, Umeå universitet samt Demografiska Databasen, Umeå universitet

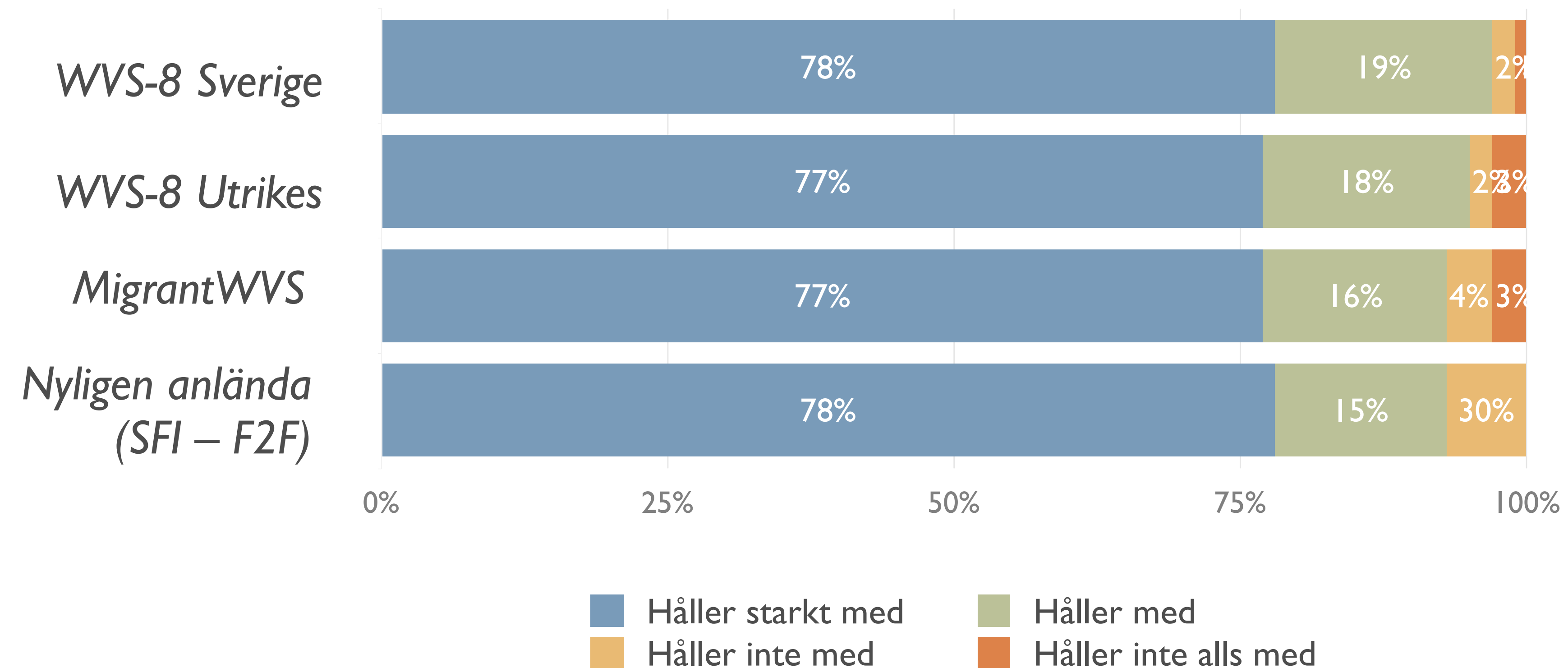
Allt sammantaget, Hur nöjd är du med ditt liv som helhet just nu?

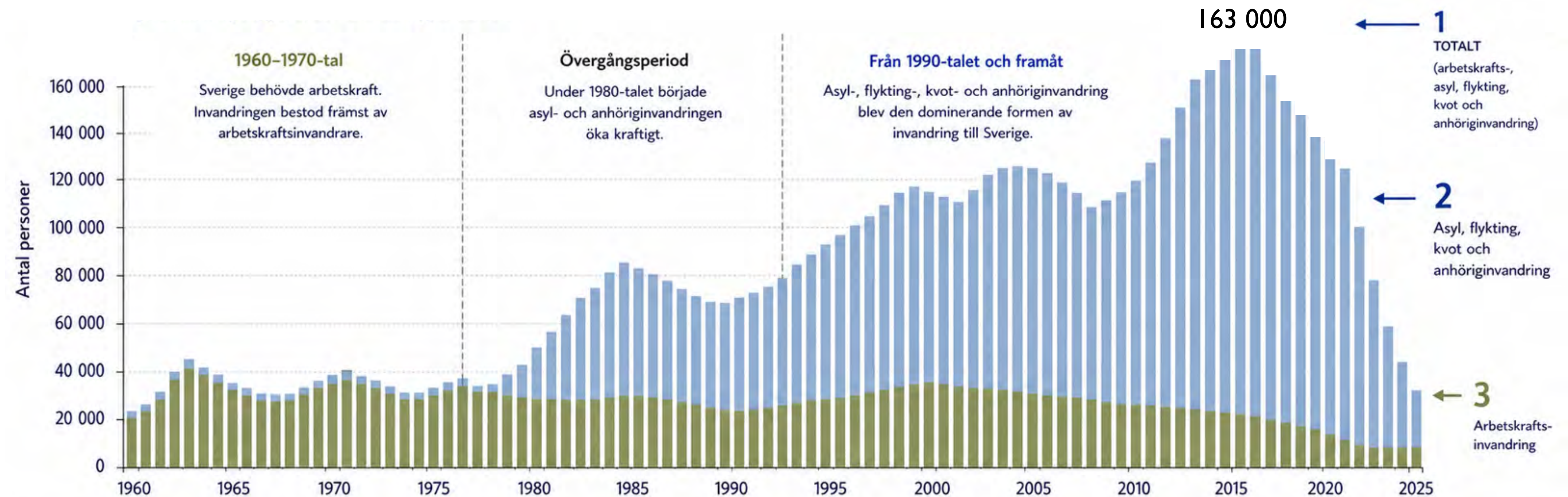
Vissa människor känner att de har Hur mycket frihet och kontroll över ditt liv känner du att du har?

Det är bra att barnen går i förskolan så att de lär sig svenska och att umgås med andra barn

Från arbetskraftsinvandring till asyl- och anhöriginvandring

År	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2023	2021	2023	2024*	2025*
Arbetskraftsinvandring	22 000	40 000	28 000	35 000	30 000	28 000	28 000	26 000	30 000	32 000	35 000	28 000	26 000	24 000	21 000	20 000	20 000	16 000	12 000	8 300	8 000	8 000
Asyl, flykting, kvot och anhöriginvandring	3 000	4 000	5 000	6 000	10 000	45 000	45 000	40 000	60 000	70 000	65 000	133 000	100 000	90 000	75 000	60 000	60 000	50 000	40 000	28 000	30 000	32 000
TOTALT	25 000	44 000	33 000	41 000	40 000	73 000	65 000	66 000	90 000	102 000	100 000	163 000	126 000	114 000	96 000	80 000	66 000	52 000	38 300	38 000	38 000	40 000

* Preliminär uppgift för 2024 och 2025.

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB) och Migrationsverket

Arbetskraftsinvandring

Asyl, flykting, kvot och anhöriginvandring